

פנינו הצדיקים

לעדכוני, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

24
ערץ 2000
מיטב השידורים
מגדולי הרבנים
 ללא פרסומות.
 ללא חדשות.
 ללא פוליטיקה.

האזינו לשידור החי | באפליקציה | 03-3782000 | www.radio2000.co.il

במייל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

רבי ישראל פרידמן מטשורטקוב זצ"ל - נולד ב-י' אייר ה'תרי"ד (1854). נקרא על שם סבו הגדול, ר' ישראל מרוז'ין. כבר בילדותו נקראו הנהגותיו המופלאות ופקחותו המיוחדת. חריף ובקיא בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. גאוני טשורטקוב שהיו מגיעים לאביו הק' היו נכנסים עימו בשיחה בלימוד והיו נשארים פעורי פה לגודל חריפותו ויושר סברותיו. הרבה בסיגופים ותעניות. בשנת ה'תרס"ד (1903) ביום בו הסתלק אביו הקדוש עלה רבינו לכהן במקום אביו. **ענייני הכלל נגעו לליבו והעסיקו אותו**. בתקופתו חסידות טשורטקוב הייתה בשיאה ואלפי חסידים מכל אירופה גדשו את בית-המדרש. בזמן מלחמת העולם הראשונה נדד לעיר וינה ואף בזמן זה המשיך במלכת הקודש בשיחותיו הטהורות. לאחר סיום המלחמה נשאר מוינה. ממקימי 'אגודת ישראל' ואף היה נשיא כבוד של מועצת גדולי התורה העולמית. **גאון. ענוותן. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. רבים שיחרו לפתחו ונושעו**. נתבקש לבית-עולמו בערב שבת קודש י"ג כסליו ה'תרצ"ד (1933). חי כ-79 שנים. את מקומו מילאו בניו ר' נחום מרדכי ור' דב בער מטשורטקוב.

סבא: ר' ישראל מרוז'ין ור' אהרון מצ'רנוביל. **אביו:** ר' דוד משה. **אשתו:** בת דודו, הרה"ק מסאדיגורא. **ילדיו:** ר' אהרן, ר' נחום מרדכי מטשורטקוב, ר' דב בער מטשורטקוב. **מתלמידיו:** ר' מאיר אריק (אב"ד טארנוב), ר' משולם ראטה, ר' אברהם מנחם מבראד, ר' מאיר שפירא מלובלין (ראש ישיבת חכמי לובלין). **מספריו:** **יתפארת ישראל יישמח ישראל יגנזי ישראל ינזר ישראל**.

הובא בספר 'מדברנא דאימתי' כשרבינו גר בוינה הוא נהג לנסוע פעמיים בשנה לטשורטקוב, בחודש תשרי ובחג השבועות, באחד הפעמים אירע מעשה שעורר הדים רבים. הנסיעה לוינה היתה קשה לחסידים בפולין וגאליציה, ויקרה מאוד לרובם. השיירות לא היו מצויות, אך פעמיים בשנה שרבינו הגיע לטשורטקוב, התאספו אלפים רבים מקהל החסידים לשהות ולהסתופף בצל קדושתו. מאחר ולא היה די מקום לעריכת השולחנות, הכשירו שטח רחב ידים, ומסביב לשולחן הרחב, בנו אצטבאות רחבות מעץ, ועליו חסידים עמדו, כמובן, שכן הציבור נכנס הרבה לפני הרבי לתפוס מקום טוב, **ורח"ל אחד מהאצטבאות לא עמדה בעומס, וקרסה על אברך, שעמד מתחתיה, שהתמוטט במקום ואיבד את הכרתו, נשימתו נעצרה, והרופאים, שהוזעקו אליו קבעו, שאפסו סיכוי לחיות רח"ל**.

מובן שמיד רצו לרבינו וסיפרו לו בחרדה את אשר אירע, רבינו ביקש שיביאו לפניו את התפילין, והוציא את התפילין, פתח את הרצועות, והחל לסובבם שוב מסביב לבית התפילין. ותוך כדי מעשה שאל: "נו, מה חדש" (אצל האברך), ונענה שאין שינוי. פתח רבינו שוב את הרצועות, והחל לסובבם, ושאל בשנית: "נו, מה חדש", ונענה: "שוב אין שינוי". פתח רבינו שוב את הרצועות והחל לסובבם, **ושאל בשלישית, ואז אכן למרבה הפלא התעורר האברך, וחזר לבריאותו. אז נכנס רבינו לעריכת שולחנו הטהור**.

י'פ' הרה"ג ר' ישראל חיים אטרי בספר 'שיח זקנים' שמעתי ממח"ז הגה"צ מוואדיסלוב זצ"ל, גופא דעובדא הכי הוה: זקנתו של הגה"צ מוואדיסלוב, אמו של אביו, שהייתה הרבנית של הרה"ק רבי אברהם שלום פנחס מטשנסטחוב זצ"ל, היתה צריכה לעבור ניתוח קל. היא נסעה לוינה לערוך שם את הניתוח. אחרי שנסעה מהעיר, האמא של הגה"צ מוואדיסלוב, דהיינו השנור [הכלה] של זקנתו שנסעה לוינה חלתה מאוד בטיפוס, והגיעה עד שערי מוות רח"ל. זקנתו לא הייתה בעיר, אלא בוינה, **ולא רצו לצערה, לכך לא הודיעו לה מאומה**.

יום לפני הניתוח נכנסה לרבינו עם פיתקא, וכתבה את השמות של כל הבנים והנכדים וכל צאצאיה. הרבי קרא בעיון את הפיתקא. כשהגיע לשם של אמו של הגה"צ מוואדיסלוב, נעצר ואמר: "שיהיה לבייילא רפואה שלימה". והיא השיבה: "לא התכוונתי מאומה, כשכתבתי את שמה, היא ב"ה בריאה". הרה"ק הביט שוב בפיתקא, ואמר שנית "שיהיה לבייילא רפואה שלימה". כעבור שבועיים החלימה מהניתוח שעברה ונסעה חזרה לבית. כשהגיעה לביתה שאלה: "משהו קרה לבייילא?" הבנים שאלו: "מהיכן את יודעת?". היא השיבה: "נכנסתי לרב ישראל פרידמן והוא בירך אותה ברפואה שלמה". סיפרו לה, **שחלתה בטיפוס, והגיעה עד שערי מוות**, אך כבר ב"ה שבועיים לאחר המשבר והיא מחלימה ולתדהמת כולם התברר, כי רפואתה של בייילא החלה בזמן שרבינו בירך אותה.

בספר 'שיח זקנים' הובא סיפור מפי האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב ששמע מהרה"ג ר' שמואל אהרן וובר שהיה במשך תקופה מסוימת בוינה. הגיע אליו מכתב מביתו, שבתו מאטיל חלתה מאוד בעיניה רח"ל. הרופאים הבהילו אודות המצב. ר' שמואל אהרן כתב פתק עם שמות בני משפחתו ובתוכם שמה של הבת והוסיף לרפואה. כאשר הצדיק קרא את הפתק והגיע לשם של הבת מאטיל, לקח עט וכתב בצד איזה תיבות. כשר' שמואל אהרן ראה שרבינו כותב על הפתק, חשב, שהרבי לא יכול לקרוא את הכתב שלו למרות שהיה לו כתב נאה מאוד אבל היה מסולסל. לכן אמר לרבינו שכתב שם בתו לרפואה בעיניה. רבינו אמר: "מה אתה רוצה?". אחר כך ר' שמואל אהרן הסתכל בפתק, **וראה שרבינו כתב בצד הפתקא 'לרפואת עיניה'. אח"כ נודע לו מבתו, שהוטב לה והתרפאה לגמרי**.

בספר 'יוסף תהילות' הובא סיפור נוסף המראה, כי רבינו היה בעל רוח-הקודש: סיפר הרה"ח ר' דוד שכטר שזכר שפעם אחת בא ר' שמואל הלפרין זצ"ל רב אמסטרדם, ורבה הראשון של שכונת זיכרון מאיר בבני ברק לביקור בוינה, בשעה שנכנס אל רבינו, שאלו: "מה הביא אותך לוינה?". ענה לו ר' שמואל: "**אני מאמין באמונה שלמה, שהרבי יודע למה אני באתי!**". הביט בו הרבי ואמר: "הגעת בגלל רופא!", ואכן כך היה, **שסיבת ביאתו לוינה היה, כי חלה פתאום באיזה מחלה, והוצרך להגיע לעיר הגדולה להתייעץ עם רופא גדול**.

האדמו"ר הרב שלמה זלמן יוסף פרנקל זצ"ל - נולד בשנת ה'תקס"ד (1803) בעיר פאטשינוב. בצעירותו למד אצל אביו. כשגדל למד אצל צדיקי הדור, ביניהם: ר' מאיר הלוי רוטנברג מאפטא, ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ, ר' צבי הירש הכהן מרימינוב ור' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. היה בסיגופים ותעניות רוב ימיו. בענוותנותו הסתיר את ידיעותיו. התגלותו היתה על ידי הרה"ק ר' מאיר לייפר מפרמישלאן שהודיע את טבעו בעולם, למרות שלא ראה אותו מימיו. לאחר מכן רבינו עבר לוויילפאלי. אנשים רבים הגיעו אל רבינו והגישו לפניו פתקאות. הצדיק אמר להם דברים מפורשים מכל ענייניהם ומעשיהם בסתר ובגלוי. הם אמרו כי רוח-הקודש שורה על רבינו.

גילוי מעשיהם של אנשים גרם לחלק מצדיקי הדור לומר כי אסור לרבינו לגלות סודות לעיני כל הקהל וגם בגלל העובדה שהוא משמש ברבנות בעיר הסמוכה לרבו הרה"ק ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן חיזק את רבינו להמשיך בדרכו. הוא שלח לו מכתב וביקש שימשיך לפרסם הלאה מה שהוא רואה ויודע. אם צדיקי הדור היו רואים ויודעים מה שהוא מקבל, גם הם היו מפרסמים וכן בגלל העובדה שלרבינו היו מתנגדים. נפטר ב-י"ג בכסליו ה'תרי"ח (1857) בקראקוב. חי כ-54 שנים. בנו רבי אברהם וחתנו ר' נטע ליפשיץ מילאו את מקומו.

אביו: האדמו"ר ר' אברהם. **בנו:** האדמו"ר ר' אברהם מוויילפאלי (התפרסם כעושה מופתים. רבים פנו אליו ונושעו). **חתניו:** הגאונים הרה"ק ר' יצחק צבי הירש מוויילפאלי, האדמו"ר ר' נטע ליפשיץ, הרה"ק ר' משה טרום. **מרבנותיו:** הגאונים אביו, הרה"ק אברהם, האדמו"ר ר' מאיר הלוי רוטנברג מאפטא (מח"ס 'אור לשמיים'), האדמו"ר ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ (מח"ס 'זרע קודש'), האדמו"ר ר' צבי הירש הכהן מרימינוב, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. **מספריו:** **ישלשלת הזהב.**

התגלותו של רבינו היתה על ידי ר' מאיר לייפר מפרמישלאן שהודיע את טבעו בעולם, למרות שלא ראה אותו מימיו. פעם אחת שלושה אנשים מארץ האגר באו לפני האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן עם בקשה לישועה גדולה. הם ביקשו מהצדיק שיושיע אותם. ר' מאיר שלח אותם לרבינו. הוא אמר להם כי רבינו יכול להושיע אותם. הוא נמצא כעת ברופשיץ והוא אחד מתלמידיו של האדמו"ר הרה"ק ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. כאשר הם שאלו את רבינו איך הם יוכלו לזהות אותו בתוך כל תלמידיו של האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין, ר' מאיר תיאר להם את צורתו. האנשים פנו מיד לרופשיץ. לאחר כמה שעות הגיעו לשם לפנות לילה. לפי התיאור של האדמו"ר ר' מאיר, הם הגיעו לאכסניה בה רבינו התגורר.

הם זיהו אותו בוודאות ופנו אליו. הם ביקשו ממנו שיושיע אותם, מכיוון שהם נמצאים בצרה גדולה. כאשר רבינו שמע אותם, הוא ברח מהאכסניה ישר לשדה סמוך. רבינו לא רצה לשמוע מה בפייהם מכיוון שהוא נמצא במקום בו מתגורר רבו, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ.

אותם אנשים רדפו אחרי רבינו ולא הניחו לו. כשהגיעו אליו, סיפרו לו שהם באו אליו בהוראת האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן. הם אף סיפרו כל מה שאירע עימם. לבסוף לאחר מסע שכנועים רבינו הסכים. **הוא לקח את הפתקא בפעם הראשונה וקרא מה כתוב בה לאור הלבנה.** הוא בירך את האנשים ואכן הם נושעו בדרך פלא. מאותו מקרה התפרסם שמו של רבינו לצדיק בעל רוח-הקודש, מלומד בניסים ועושה נפלאות.

ר' ברוך קאנר סיפר, ששמע מהחסידי ר' שאול שטרן כי רבינו אמר לפני שהתבקש לבית עולמו, כי בקשתו לא חזרה מעולם ולכל היותר התעכבה ג' ימים מעת לעת (שיח זקנים)

בכל שנות פעולותיו מאז שהתפרסם, לא היה יום שלא הראה בו נפלאות גדולות. ביחוד עשה רושם עצום הסיפור, שהתחיל לפני פטירתו והסתיים לאחר פטירתו. בימי נעוריו של הרב ר' יוסף בעריש ליפשיץ היתה לו חנות לטבק בקראקא. בנו, בן ארבע שנים, השתתק לפתע והתחרש. הם פנו לרופאים מומחים, אבל הם לא הצליחו לרפא אותו. בצר להם פנו לרופאים גדולים יותר, אך גם רופאים אלו לא הצליחו לסייע בעדם. עם הזמן ההורים קיבלו את רוע הגזירה והשלימו עם המצב של הבן.

כשהיה כבן אחת-עשרה, אימו החליטה כי טוב שילמד בעיר ויען בבית-ספר לחרשים ואילמים והם יקדמו אותו. כשהיתה בדרך חזרה, התחרטה ואמרה כי עדיף שישאר חירש כל ימיו בביתו, ממה שיגדל בעיר ויען ויהיה חלילה רפורמי. היא חזרה והוציאה את בנה ונסעה משם לרבינו. היא שהתה שם במשך שלושה חודשים וסירבה לעזוב את המקום עד שרבינו יושיע אותה.

רבינו קרא לה לפני ראש-השנה ה'תרי"ח ואמר לה לנסוע לביתה. הוא ביקש ממנה לחזור לשבת חנוכה בשנת ה'תרי"ח. הרב עוד הוסיף ואמר כי אם לא יהיה אז בין החיים, היא תעלה על ציונו ותבקש. כידוע רבינו נפטר ב-י"ג כסליו ה'תרי"ח. האישה הגיעה לשבת חנוכה ושמעה כי רבינו נפטר ימים ספורים לפני כן. היא נאלצה לעלות לקברו ובכתה שם במשך כמה שעות. היא ביקשה מהצדיק שיפנה לבוא עולם שיושיע אותה וירפא את בנה מחרשותו.

לאחר מכן חזרה אל חנותה. שם מצאה את בנה ממתין לה. מיד כשראה את אימו, אמר בקול: "אמא, היכן היית? בזמן שלא היית כאן, היו הרבה קונים!". האם כמעט התעלפה כששמעה את בנה מדבר אליה. מאותו היום הבן חזר לדבר ולשמוע. עובדה זו הפליאה את כל אנשי העיר קראקא. כששמעו זאת שונאו ומתנגדו של רבינו, לא יכלו לדבר עוד כנגדו. (מעובד מספר החסידות)

המקובל הרב שלום הדאיה זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ב (1862) בארם צובא שבסוריה. כשהיה בן שלוש שנים בלבד אביו נפטר. אמו וסבתו (בתו של ר' יצחק עטיה הזרע יצחק) גידלו אותו. בצעירותו למד אצל הרב משה סוויד, הרב יצחק בכור מזרחי (אב"ד בארם צובא) והרב רפאל יעקב חיים ישראל אלפיה. כבר בהיותו כבן 18 היה בקשרי מכתבים עם רבנים ופוסקי דורו עם הרב אליהו חמווי והרב ישעיה דיין (אב"ד בארם צובא). היה מקורב לחכם באשי הרב שלמה צפצ'יה והרב שאול סתהון. מצבו הכלכלי היה דחוק וכמעט שנאלץ לפרוש מבית המדרש, אלא שחכמי העיר - רבי שלמה צפצ'יה (החכם באשי), סניור שמואל סילווייה ורבי עובדיה משה ענתבי - תמכו בו ודאגו לחינוכו התורני. בשנת ה'תרמ"ד (1884) כשהיה בן 20 התחתן. בשנת ה'תרמ"ז (1887) ביקר בארץ ישראל ושהה אצל הראשון לציון הרב יעקב שאול אלישר בביתו. בשנת ה'תרנ"א (1890) חזר לארם צובא.

רבינו חלה והתעוור כמעט לגמרי. בזמן זה נאלץ ללמוד תורה מזכרונו. לאחר התדרדרות מצבו ובהמלצת רופאים עבר ניתוח בנא אמון שבמצרים. הוא נותח על ידי רופא מפורסם, וראייתו חזרה חלקית. בחודש אלול ה'תרנ"ח (1898) עלה לירושלים יחד עם חמיו ומשפחתו. הם התגוררו בשכונת הבוכרים ולאחר מכן בשכונת אהל משה. בשנת ה'תרס"ד (1904) התמנה לדיין ומורה צדק בבית הדין לעדת הספרדים בירושלים. בשנת ה'תרפ"ו (1925) שימש כדיין ומורה צדק בבית הדין של יוצאי ארם צובא בשכונת הבוכרים. נחשב לאחד מגדולי המקובלים שבירושלים. למד בחבורת מקובלים בבית המדרש של ישיבת המקובלים בית אל, שם הסתופף בצילם של המקובל הרב ששון בכ"ר משה פרסיאדו והמקובל הרב מסעוד הכהן אלחדד. בשנת ה'תרפ"ז (1926) נפטר הרב מסעוד הכהן אלחדד ורבינו התמנה לראש ישיבת המקובלים בית אל וראש המכוונים. רבינו זכה לתואר "הרב החסיד". בשנת ה'תר"ץ (1930) התמנה לראש אב בית הדין של קהילות הספרדים בירושלים. יותר מארבעים שנה ישב על כס הדיינות. דרשותיו היו ידועות בכוחן והיו משפיעות רבות על הציבור. נהג לחתום את כתביו במילים "עבד אל ואחד" (עבד לא-ל אחד).

רוב חייו סבל ממחלות וייסורים שונים ובעיקר מעיניה. משיירי כנסת הגדולה של החסידים והמקובלים הספרדים. בקי עצום וגאון בנגלה ובנסתר. שקדן עצום. נפטר ב-י"ג כסליו ה'תש"ה (1944). חי כ-82 שנים. ציונו בהר-הזיתים בחלקת הספרדים בירושלים.

אביו: הצדיק הרב משה חיים. **אמו:** מרת סבתיה. **אשתו:** מרת שרה (בתו של הרב יצחק לבטון. התחתן בשנת ה'תרמ"ד-1884). **ילדיו:** המקובל הרב עובדיה (כיהן כראש ישיבת המקובלים בית אל. מח"ס שו"ת 'ישכיל עבדי'. רב"ד לעדת הספרדים בפתח-תקוה), הרב עזרא (ראש ישיבת 'פורת יוסף' ומח"ס שו"ת 'עלה עזרא'), המקובל הרב יצחק, ר' משה. **חתניו:** המקובל הרב יעקב קצין (מייסד ישיבת המקובלים דגן הלבנון) והגאון הרב משה עזרא מזרחי (אב"ד ורבה הראשי של חאלב). **מרבתי:** המקובלים רבי ששון בכ"ר משה רבי משה סוויד (רבה של ארם צובא. מח"ס שו"ת 'אמת ומשפט'), רבי בכור מזרחי, רבי יעקב אלפיה. **מתלמידי:** המקובלים הצדיקים הרב עובדיה הדאיה, הרב מתתיה דוויס (ר"מ בישיבת 'עץ חיים'), הרב יהודה הכהן שאקו (רב"ד לעדת הספרדים בירושלים), הרב אברהם פטאל (חותנו של מרן הרב עובדיה יוסף), הרב ניסים לופס, הרב מרדכי שרעבי, הרב שלום יצחק מזרחי. **מספריו:** **ישלום לעם** - חשיבות לימוד התורה והצדקה **ידובר שלום** - שו"ת על ארבעת חלקי הטור **יהיים והשלום** - דרושים על עניינים שונים **שאלת שלום** - קונטרס **ש"ה לבית אבות** - פירוש לפרקי אבות **המאסף** - רבינו שלח את חידושו לירחון בעריכת הגאון הרב בן ציון אברהם קואיניקה **ירחון תורני תורה מציון** - רבינו פרסם שם את חידושו.

מרן המקובל האלוקי הרב בניהו שמואלי שליט"א סיפר: חמיו של הרב שלום הדאיה היה רבי יצחק לבטון אב"ד של חאלב. לעת זקנותו עלה לארץ ישראל ובא לחתנו (רבינו). רבינו אמר לו: "אולי נלמד ביחד?" חמיו שאל: "מה נלמד?". רבינו הציע לו: "נלמד קבלה - עץ חיים". חמיו הסכים. במשך שנתיים למדו יחד עץ חיים. הם קבעו ביניהם שמי שיפטר ראשון יבוא לשני ויספר מה קורה איתו למעלה. מטבע הדברים הרב יצחק לבטון שהיה מבוגר יותר נפטר ראשון לבית עולמו. לאחר תקופה רבינו ראה אותו בחלום.

חמיו אמר לו: "באתי לקיים את הבטחתי. אסור לי לספר לך מה קורה למעלה. אבל אומר לך רק שעשית איתי חסד גדול שהצעת לי ללמוד ביחד עץ חיים - קבלה. כל מה שלמדתי, לימדתי ודנתי את עם ישראל במשך כל החיים שלי עד זקנותי בחאלב לא עזר לי כמו השנים שהייתי בארץ ישראל ולמדתי איתך את ספר 'עץ חיים'. השנתיים הללו עולים על כל מה שעשיתי בחיים שלי". מכאן אנחנו למדים מהי המעלה העצומה של לימוד הקבלה.

למרות שרבינו היה חסר אמצעים הוא השתדל רבות למען עניי העיר. מצעירותו עד יומו האחרון היה נזהר להפריש מעשר מכל כספו. חילק מכספו לעניים ולתלמודי התורה. רבינו סייע אישית לתלמידי חכמים צנועים כדי שלא יתבטלו מלימודם. מדי ערב שבת היה מסייע לעניים ותלמידי חכמים צנועים בסיוע כספי שיהיה להם להוצאות השבת. בהשפעתו עזבו את המלאכה וחזרו ללמוד תורה וכיום משמשים ברבנות במקומות שונים. ענותנותו וצניעותו היו לשם דבר. היה משמח לב אנשים ומרנין לב עגומים. רבינו לא חת מפני איש. היה חוקר ודורש כדי להוציא משפט לאשורו. ידוע בצניעותו הרבה, ובגמילות החסדים שבו. הפרסם כבקי עצום וגאון בנגלה ובנסתר. היה שקדן גדול בתורה. כח זכרונו היה מפליא וידע בעליפה את ארבע חלקי שולחן ערוך וכמה ראשונים ואחרונים. כאשר שאלו אותו לגבי דבר הלכה היה ממחר לענות ולציין את כל המקורות.

המקובל הרב ברוך עמדי צ"ל: נולד ב-ט"ז שבט ה'תרס"ט (1909) בעמדיה שבכורדיסטן. מקובל. נודע בשקידתו בעסק התורה ובתפילה ובצניעות הליכותיו. הקים את בית-הכנסת "צעקת הדל" בעיר העתיקה. ענוותן מופלג. הכבוד היה ממנו והלאה.

סיפור לידתו הנו מופלא ביותר, כאשר הייתה אמו בחודש השביעי להריונה, הפכה ל"ע באורח פלא לעיוורת, כל הניסיונות לרפאותה ע"י הרופאים לא צלחו. בשל צרה זו ביקשה, שיקחו אותה למערת "אליהו הנביא" שם ביקשה להניח לה להישאר עד אור הבוקר. באמצע הלילה התגלה אליה אליהו הנביא בעצמו, הוא העביר את ידו על עיניה, ובין רגע נפקחו עיניה, וראייתה שבה אליה כבראשונה.

כאשר למחרת ראו שכניה, כי מאור עיניה שב כבראשונה, ניגשו אליה ושאלו בתימהון: "מה אירע לך בהיותך במערת אליהו הנביא וכיצד שב מאור עיניך?", היא בתמימותה הרבה סיפרה, את כל אשר אירע עימה. כל הסובבים השתוממו מגודל הנס- ומדרגתה שזכתה לגילוי אליהו הנביא בהקיץ.

לאחר פטירת אביו בגיל 16 לחייו, התחיל לשמש כחזן - וכן הוטלה עליו קריאת התורה (שבה עסק כשבעים שנים!). כל מאווי היה לזכות ולעלות לארץ ישראל, ואכן בשנת ה'תרצ"ה (1935) לאחר שעבר תלאות רבות, שעבר בדרך מעמדיה שבכורדיסטן הגיע בשלום לירושלים. שם עסק בלימוד בחברת מקובלים, שנקראה "צמח צדיק", שבראשה עמד חכם הרב יצחק אלפיה צ"ל.

ב-י"ט באייר ה'תש"ח (1948) נלקח בשבי לירדן יחד עם שאר הגברים מהעיר העתיקה. את זמנו בשבי הקדיש לשחזור סידור התפילה של ראש-השנה ויום הכיפורים על ידי כתיבת שמונה מחברות (המצויות עד היום במוזאון בעיר העתיקה). בחסדי שמים לאחר זמן מה שוחרר מן השבי. לאחר מכן התיישבו הרב ומשפחתו בשכונת קטמון בירושלים.

כאשר ראה רבינו, כי בית-הכנסת אשר שכן בעיר העתיקה נהרס, החליט על אתר להקימו בשנית, ואכן בתוך פרק זמן קצר הוקם בית-הכנסת על מכונו כבתחילה, ובו ניתן היה למצוא את רבינו כמעט בכל שעה. ענוותן מופלג. גאון בנגלה ובנסתר. נפטר ב-י"ד כסליו ה'תשנ"ט (1998). חי כ-89 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' חיים. **מרבותיו:** ר' יצחק אלפיה

חכם ברוך היה בקשר הדוק עם האדמו"ר מערלוי הן מבחינה רוחנית והן מבחינה נפשית. ועל כן הסכימו שניהם, שאל לעולם להישאר ללא רגע אחד של לימוד תורה ובקיימים "לולי בריתי יומם ולילה- חוקות שמים וארץ לא שמת". דהיינו, אם חלילה יישאר העולם ללא לימוד התורה לרגע אחד- יחזור העולם לתוהו ובוהו ולא יהיה קיום לעולם.

לאחר התייעצות החליטו לעשות משמרות של לימוד תורה. דהיינו, האדמו"ר למד עד השעה עשר בלילה ברציפות וחכם ברוך המשיך את לימודו עד הבוקר וחוזר חלילה. בכל לילה טרם חצות הלך לבית-הכנסת ועסק בתורה עד אור הבוקר. לאחר מכן היה חוזר לביתו עד שעת אחר-הצהריים ואז שב בחזרה לבית-הכנסת ללימוד עד תפילת ערבית. ואף היה מקיים שיעורי תורה לאנשי בית-הכנסת. במשך כ-50 שנים כיבד וניקה את בית-הכנסת בעצמו, תוך כדי שהוא מסתיר זאת ומקיים את הפסוק 'והצנע לכת עם אלוקיך'. רבינו לא היה החשיב מהכבוד מאומה.

באחד הלילות כדרכו בקודש בעת לימודו בבית-הכנסת "עזרא הסופר" בכורדיסטן, התגלה אליו עזרא הסופר בכבודו ובעצמו. כתוצאה מראייה זו נתקף הרב פחד גדול וחלה. כתוצאה מחולי זה התדרדר מצבו הרפואי והגיע שערי מוות. לא ידע הרב את נפשו ובצר לו ביקש שיקחו אותו למקום הנקרא 'בחזנה' בו קבורים שני נביאים. לאחר שלקחו אותו שם, ביקש, שישיאירו אותו למשך הלילה. באותו הלילה התפלל הרב מעומק לבו על חייו, והנה בבוקר חש חכם ברוך כי כוחותיו שבו אליו כבראשונה! רבינו ביקש ללכת לביתו וראה, כי יכול הוא. כאשר חזר לביתו התפלאו כל האנשים על הנס שאירע עימו.

בפעם אחרת, כאשר באחד הלילות שבהם עסק בלימוד התורה, הופיע לפתע פתאום אדם בעל הדרת פנים עם זקן ארוך. בראותו את ההלך הזר שאל הרב: "את מי כבודו מבקש?", השיב הלה כי כל מבוקשו כי הרב יברך אותו. רבינו הסכים בחפץ לב והעתיר עליו ברכות. לאחר שסיים לברכו, ביקש האורח לצאת מן בית-הכנסת והרב ביקש ללוותו עד הדלת, אך האורח אמר לרב, שיכול הוא לצאת לבדו ואינו מבקש להטריח את הרב ולהפסיקו מלימוד התורה הקדושה.

לאחר שניות מועטות נזכר, כי הוא בעצמו נעל את בית-הכנסת על מנעול ובריח, ולכן תמוה הדבר בעיניו, מהיכן נכנס ויצא ההלך הזר? הרי בית-הכנסת נעול? הרב ביקש לחפש את איש, הלך ובדק, האם האורח עדיין נמצא בבית-הכנסת, חיפש בכל מקום- אך לא מצא אותו ודלת ביה"כ היתה עדיין נעולה. הרב פתח את הדלת וחפשו ברחוב. אולם הרחוב היה שומם ללא נפש אדם. הבין הרב, כי אדם זה הגיע מעולם האמת כדי לבקש את ברכתו.

אם ראשונים כמלאכים - הרב הצדיק דוד אביחצירא זצ"ל הי"ד

הצדיק הרב דוד אביחצירא זצ"ל הי"ד המכונה 'עטרת ראשנו' נולד בשנת ה'תרכ"ו (1866) כבן בכור להוריו בעיר תאפיללת שבמרקו. כבר בצעירותו נודע כעילוי. לאחר פטירת סבו קיבל אביו את הנהגת הקהילה והישיבה. באותן שנים עסק רבינו לבדו בתורה, נהג במנהגי פרישות, ולא התערב בהנהגת הקהילה. בהיותו כבן 42 שנים לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרס"ח (1908) קיבל על עצמו את הנהגת הקהילה, אולם פחות משנה לאחר מכן מסיבותיו חילק את סמכויותיו לקרובי משפחתו. במשך כחמש שנים משנת ה'תרס"ט (1909) ועד סופה של שנת ה'תרע"ד (1914), **הסתגר רבינו עם המקובלים הגדולים - חמיו ר' אליהו ועם חברו ר' משה תורג'מן בעליית הגג של ביתו, שם התבודדו, עשו תעניות וסיגופים ולמדו יומם ולילה את תורת הנגלה והנסתר.**

רבינו התחתן והתאלמן פעמיים, ונולדו לו שמונה בנים ובת אחת. כל בניו למעט הצעיר שבהם נפטרו עוד בחייו. ועל אף שסבל ממחלות רבות והניסיון העצום של פטירת שמונה מילדיו, היה ידוע כאדם שמח שאף עווד אחרים. הוא נמנע מלצאת אל הרחוב. בית מדרשו והמקווה שלו היו בביתו. כאשר היה יוצא לרחוב, לא היה מהלך ברחוב אלא מדלג מגג לגג, ובאותה שעה היו מכריזים לבל תהין אישה לצאת מפתח ביתה עד אשר ישוב לביתו. פרישותו המופלאה נודעה ברבים. לא אכל מאכלי בשר בשל השחיטה, צם פעמים רבות ולעיתים תענית שבועית ובכלל מיעט לאכול. לא ישן על מיטה אלא על כיסא. מדי בוקר לפני לימודיו היה מסתגר בחדרו, ושם היה נכנס בתוך ארון קבורה ומכסה עצמו בעפר על מנת לזכור את יום המיתה ולזכור את שפלות האדם וולהתגבר על יצר הגאווה. נרצח על קידוש ה' באמצעות פגז שנורה ישירות אליו ב- י"ד כסליו ה'תר"פ (1919). חי כ-54 שנים.

אביו: רבי מסעוד. **סבו:** רבי יעקב. **מרבותיו:** סבו, רבי יעקב. **חברותא:** חמיו, המקובל ר' אליהו, המקובל ר' משה תורג'מן (הבבא סי- רבו של הבבא סאלי). **מספריו:** יפתח האוהל- על התורה •שכל טוב- על התורה •ירישא וסיפא.

בשנת ה'תרע"ז (1917) צבא צרפת כבש את מרוקו. הערבים התארגנו בראשות מולאי מוחמד בן קאסם ונלחמו בצרפתים. לאחר תקופה ארוכה נסוגו הצרפתים. מולאי מוחמד נלחם מול משפחת המלוכה המרוקאית, הרגם ותפס את כס השלטון בכח זרעו. בשנת ה'תר"פ (1919) הוציא גזירה להרוג את כל היהודים שגרים במחוז תאפיללת, **בטענה שהם קושרים קשר חשאי עם הכובש הצרפתי כדי לגרש את שלטון המורדים בראשותו.** כדי להגביר את החרדה לא פורסם תאריך לביצוע הגזירה. בשבת י"ד כסליו ה'תר"ץ (1929) לבש רבינו בגדי חול שחורים במקום בגדי השבת הלבנים אותם שנהג ללבוש. התושבים היהודים התפלאו מאוד והבינו, כי רבינו יודע דבר מה ומכינם לכך. בשבת בצהריים החל מולאי מוחמד לרכז את יהודי האזור, כדי להוציאם להורג. חייליו הקיפו את האיזור וגרמו לפחד רב. אז הצדיק עווד את הקהילה ואמר **כי התפלל לבורא עולם שבמקום שיהרגו כל אנשי הקהילה, ביקש למות כפרת כולם.**

לאחר שהתקבצו כל היהודים אל הכיכר המרכזית, שכנעו יועציו של מולאי שכדאי לו להרוג רק את רבם של היהודים, בהטעימים שאם ימותו כולם לא יוכלו לגבות מהם מיסים ותשלומים אחרים. תפילתו של ר' דוד נענתה בשמיים וכנסו דברי יועציו של מולאי מוחמד באוזניו. מיד ציווה לקחת את רבינו ואת שני עשירי העיר, ר' יצחק בן שמחון ובנו ר' דוד למפקדתו. העריץ הציב את גופם מול לוע של תותח וירה משם פגז. **לאחר מותו גזר מולאי מוחמד, כי אסור להתאבל על מות רבינו ואיים כי מי שימצא מתאבל על פטירת הצדיק יוצא להורג!** מספר ימים אחרי הריגתו של רבינו הועברה גופתו לראשי הקהילה. הוא נקבר בלוויה צנועה, שאף בה בלשו חיילי המורדים שלא יעז איש לבכות על פטירת הצדיק. שנים אחר כך סיפר ה'בבא סאלי' זצ"ל, אח רבינו סיפור מדהים- כשבאו אנשי החברא קדישא של תפילת לאסוף את חלקי גופתו הקדושים לקבורה, הם לא מצאו חלק מיד שמאל באזור השריר שעליו מניחים את התפילין של יד, ולאחר חיפוש רבים נאלצו לצערם לקבור את הצדיק ללא חלק זה של גופו. אנשי ה'חברא קדישא' סיפרו שרבי דוד בא אליהם בחלום לאחר הקבורה ואמר להם שלא יצטערו, כי זה עונשו משמים! **על כך שפעם אחת בשעת הנחת תפילין, בין תפילין של יד לתפילין של ראש הרהר בדברי תורה, ועל כך נענש שאותו חלק באזור השריר מיד שמאל, במקום בו מניח את תפילין של יד דווקא הוא נעלם!** למרבה הפלא הוא אף גילה להם איפה נמצא החלק החסר והם הלכו לאותו מקום, וכמובן, מצאו את החלק, כפי שגילה להם ר' דוד והוסיפו אותו לקבורה בדיעבד.

הצדיק ר' ישראל אביחצירא זצוק"ל (ה'בבא סאלי') מיאן להתנחם על אחיו, ונהג אבלות מעבר לשנה הנהוגה. לאחר שבע שנים בדיוק, ביום ההילולה, חלם חלום. בחלומו טבל במקווה של סבו ה'אביר יעקב' זיע"א. לפתע נפתחו השמיים. ממעל ירדו שבעת רועי ישראל בדמות מנורות אש בוהקות, ונבלעו בבית המדרש. אחריהם הופיעה דמותו המאירה של רבי דוד. ה'בבא סאלי' רצה להיכנס איתו להיכל, אולם אחיו עצר בעדו: **"אינך יכול להיכנס, מפני שאתה עדיין בעולם החיים. אני מתיר לך לשבת סמוך לפתח ולומר איתנו תיקון חצות"**. לאחר מכן הוסיף: **"דע לך, אחי, שיש לי צער גדול מכך שאתה מוסיף להתאבל עלי. כל הצער שהיה לי לא ארך יותר משניה אחת. תיכף ומיד העלו אותי למחיצתי בעולמות העליונים, למקום שאיני יכול לפרט לך את גודל מעלתו ועוצם התענוגים שבו. ואם ברצונך לגרום לי קורת רוח, הפסק להתאבל!"**. ה'בבא סאלי' התעורר מחלומו. לאחר שהתפלל שחרית, ערך התרת נדרים למנהגי האבלות שקיבל על עצמו. הוא סיפר ברבים את דבר החלום, ואותו יום נקבע ליום משתה ושמחה לכבוד נשמת הקדוש, רבי דוד אביחצירא הי"ד.

האדמו"ר רבי מנחם נחום פרידמן משטפנשט זצ"ל- נולד בשנת ה'תקפ"ג (1823). נקרא ע"ש אבי סבתו ר' מנחם נחום טברסקי (ה'מאור עיניים'). התיישב בשטפנשט בשנת ה'תרי"ב (1852) לאחר פטירת אביו והוא ייסד את חסידות שטפנשט. על אף שלא הרבה בדברי תורה ברבים, כמנהג רוב חסידי אדמו"רי רוז'ין, ולמרות היותו תקיף, חסידי העריצוהו. נפטר ב-י"ד כסליו ה'תרכ"ט (1868). חי כ-46 שנים. ציונו ביאסי. את מקומו מילא בנו, האדמו"ר הצדיק רבי אברהם מתתיהו.

סבא: ר' שלום שכנא (מצד אביו). **אביו:** ר' ישראל מרוז'ין (בנו הרביעי). **אמו:** מרת שרה. **אשתו:** בתו של ר' אליעזר קושאנסקי. **בנו:** ר' אברהם מתתיהו. **בנותיו:** מרת בת שבע (נישאה לר' אברהם יהושע העשיל מאדז'וד), מרת גיטל (נישאה לר' אברהם יעקב מסדיגורא). **אחיו:** ר' אברהם יעקב מסדיגורא, ר' דוב בער מליובה, ר' דוד משה מטשורטקוב, ר' שלום יוסף מסדיגורא ור' שרגא מהוסיאטין. **אחותיו:** מרת גיטליה (נישאה לר' יוסף מונזוהו), מרת חיה מלכה (נישאה לר' יצחק מסקווירא), מרת לאה (נישאה לר' דוד הלפרין) ומרת מרים (נישאה לר' מנחם מנדל מויז'ניץ).

עשיר גדול ובעל נכסים רבים היה ר' אליהו, ובכל עסקיו ראה ברכה והצלחה. אך דבר אחד ויחיד העיב על עושרו ואושרו. לר' אליהו ורעייתו לא היו ילדים. כבר שנים שהם מצפים וממתינים לישועת ה', אך ככל הנראה עדיין הזמן לא הגיע. עברו שנים, ושמעו של הצדיק ר' מנחם נחום משטפנשט התפרסם כפועל ישועות. הם ניגשו לרבינו וביקשו את ברכתו, אך הוא ענה לעומתם בשפה רפה כלאחר יד: "ה' יעזור". לצערם הרב חלפה שנה תמימה והישועה טרם באה. עתה, הבינו, כי ברכתו הדלה של הרבי לא היה בה כדי להבטיחם בישועה. משראו כך, גמרו אומר לנסוע שוב ולבקש ברכתו של הרבי. אך גם הפעם כאשרתקד קיבלו את ברכתו: "ה' יעזור" בלבד. "גם השנה, כנראה, אין אנו ראויים לישועה". נענה ר' אליהו לאשתו משחזר לביתו. "הן ברכתו של הרבי לא השתנתה כלל משל השנה שעברה".

במלאת שנה נוספת נסעו שוב אל רבינו לבקש ברכה. משנכנס ר' אליהו אל חדרו של הרבי הושיט לו פתקה שהייתה רווית דמעות ודם ולצידה הוסיף מעטפה ובה דמי פדיון בסך עתק. "סעו לביתכם לשלום", פנה אליהם הרבי ועיניו אורו. "דעו שגזירה נגזרה עליכם שלא תזכו לפרי בטן, אך בכח התשובה תפילה וצדקה זכיתם לבטל את רוע הגזירה". בלב שש ושמח חזרו בני הזוג אל ביתם, ובחסדי ה' לפקודת השנה זכו לחבוק בן זכר. לשמחתם של בני הזוג לא הייתה גבול, הם הודו היללו ושבחו לבורא העולם על כל הטוב שגמלם.

חג החנוכה פרש את כנפיו על העולם בכלל ועל רומניה בפרט, ועימו הגיע השלג והכפור. אך מי כר' אליהו ימנע לנסוע אל הרבי לכבוד חג החנוכה. זו גם תהיה הזדמנות להודות לרבי. "ומה בדבר הכרת הטוב לרבי", שאלה רעייתו בשעה שארז' ר' אליהו את מטלטליו והתכונן לנסיעה. "ודאי, הן זהו הדבר הראשון שברצוני לעשות". ענה. "אך אין די בכך, עלינו לנסוע עם התינוק אל הרבי, כדי שיאציל עליו מברכתו. וזו תהיה גם הכרת הטוב" - "וכי איך תחשבי על מסע בקור ובצינה שבחוץ עם תינוק, שאך מלאו לו שלשה חודשים?!". תמה הבעל. אך האישה עמדה על דעתה בכל תוקף. "אנו נשכור עגלת צב אטומה וסגורה, נעטוף את הילד בשכבות וניסע יחדיו אל הרבי". קבעה. ר' אליהו שלא איש מריבות היה ולא רצה לצער את אישתו. נאות לקיים את דבריה.

עגלת הצב ובה בני המשפחה יצאו לדרך. במהלכה עצרו להפוגה קלה ר' אליהו ורעייתו והנוסעים. אך, כיוון שהיו מצוידים בשמיכות לרב, נאלצו לנבור בתוך ערימת השמיכות ולחפש אחר דברי המאכל. לשם כך הוצרכה האישה לצאת למס' רגעים מהעגלה שכשהתינוק העטוף בידה. לאחר הפסקה המשיכו הזוג בנסיעה. צליל ערב נטו ועימם חטפו הנוסעים תנומה, כשלתע התעוררה האישה בבעתה: "אבדוק את התינוק" הרהרה לעצמה, "הן זה זמן רב שלא נשמעה יבבתו, ומה בדבר האוכל שצריך לאכול?!" תוך כדי מחשבות מיששה בין ערימת השמיכות לחפש אחר העולל. פתחה שמיכה ועוד אחת, חיפשה בתחתית העגלה ובסביבתה ולפתע פרצה מגרונה זעקת אימים נוראה, שהפירה את הדממה: "אליהו, הילד איננו! הילד איננו!" כמתוך חלום בלהות התעורר ר' אליהו והחל מסייע לאשתו בחיפוש אחר התינוק,

משלא מצאוהו, פנו בזעקה אל העגלון שיחזור לאחוריו לחפש את העולל, אולי יש תקווה. העגלון השתתף בצערם, אך זמן למחשבות יתר לא היה. כל רגע היה קריטי, וכעת היה עליהם לנסות ולהציל. הסב העגלון חזרה אל הדרך, שבה הגיעו, ובני הזוג תרו בעיניהם מימין ומשמאל, אולי יראו איזו 'חבילה' מונחת על השלג. "אולי מת חלילה ממכת קור ואולי חלילה ניתנה גופתו לחיה רעה" המשיכה לדמיין. "אל לך לפתוח פה לשטן, הבה נתפלל ונחשוב טוב, וה' הטוב יעשה עימנו אך טוב". הפעם צווחתו של העגלון הייתה זו, שהפירה את הדממה: "רואה אני, כי חבילה מוטלת על השלג, ייתכן וזהו בנכם". משהתקרבו עוד אל היעד, הבחינו כי אכן זהו בנם. אך, משני צידי עמדו שני זאבים מטילי אימה.

משראה זאת ר' אליהו, לא עמד באיפוקו וזעק: "אבוי לי, בני מחמד ליבי אשר חיכיתי לו שנים רבות ניתן מאכל לזאבים אלו". "מה לך כי תבכה" הרגיעו העגלון. "וכי אינך רואה, כי הזאבים כלל לא נוגעים בו לרעה, להיפך הוא הדבר, אם תתבונן היטב, תבחין, כי בהבל פיהם מפזרים חום מסביב לתינוק, כדי שלא ימות בקור". ירד העגלון מן העגלה, ומיד ברגע זה נסו שני הזאבים ונעלמו. הרים העגלון את התינוק וראה זה נס ופלא, התינוק חי בריא ושלם ומזג גופו חמים ונעים. הודו בני הזוג לה' הטוב על הנס הגדול, שנעשה להם בליל חג החנוכה. "כמדומני", אמרה האישה לאחר שנרגעה מעט, "כי לא היו אלו זאבים, אלא מלאכים בדמות זאבים, שבאו להגן על בנו הקטן". לאחר שהודו לבורא העולם, לא נותר להם, אלא לספר את הנס לרבים הנערץ. החל חוכך בדעתו ר' אליהו, איך וכיצד יספר לרבי על שרשרת הניסים שקרו להם. משנכנסו בני הזוג אל הרבי, פתח לעומתם הרבי ואמר: "נו, איך היו הזאבים ששלחת, האם מילאו את תפקידם נאמנה?". כשברכו בני הזוג על נרות החנוכה באותו לילה ובשאר לילות החנוכה והזכירו את ברכת "על הניסים", ברכו אותה בכוונה גדולה ויתירה על עוצמת הנס, שנעשה גם להם "בזמן הזה". חג החנוכה היה להם חג הודיה כפול ומכופל על הנס הגדול...

הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל - נולד ב-כ"ח אדר ה' ה'תרצ"ב (1932) בעיירה ג'יער (ראב) שבהונגריה. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עברה משפחתו לנייפפסט. באלול ה'ת"ש (1940) כשהיה בן שמונה וחצי למד בישיבה של הרה"ג ר' בנימין ברגר. שנתיים לאחר מכן למד בישיבה של הרב מפאפא, הגאון רבי יוסף גרינוואלד זצ"ל. שם למד עד תחילת שנת ה'תש"ד (1944). איבד בשואה האיומה את הוריו והתגלגל ממקום למקום. למד בישיבה של הרה"ג משה ניישלאס בסרדהעלי. בשנת ה'תש"ז (1947) למד בישיבת מתיבתא בלונדון. בהמשך למד באנטוורפן אצל רבו אב"ד פאפא במשך שנתיים. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל. שם למד כשנה וחצי בישיבת בעלזא בירושלים אצל האדמו"ר רבי אהרן רוקח מבעלזא.

לאחר נישואיו כיהן במשך מספר שנים כר"מ בישיבת ערלוי בירושלים. בשנת ה'תשכ"ה (1965) התמנה כרב שיכון אגודת ישראל בבני ברק. ייסד את ישיבת 'פנים מאירות' ועמד בראשה. שנים רבות ישב כדיין בבית הדין של מרן הגאון רבי שמואל ואזנר. הצדיק רבי ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) הפנה אליו שאלות בהלכה וגם התבטא על רבינו: "עמוד התורה בדורנו". אמר עליו: "הוא בקי גדול. הוא יודע הכל!". רבינו בענוותנותו ובריחתו מהכבוד סירב להצעות יותר מכובדות בתחומי הרבנות. כל חייו עסק בתורה והלכה והדפיס ספרים רבים בכל מכוני התורה. נפטר בי"ד כסליו ה'תשע"א (2010). חי כ-78 שנים. ציונו בבני-ברק.

סבא (מצד אביו): ר' נתן. **אביו:** הגאון ר' עמרם הי"ד (מצאצאי הגאונים מרן ה'חת"ם סופר' ומרן הרב מאיר אייזנשטט מח"ס 'פנים מאירות'). **אימו:** מרת מלכה. **אשתו:** מרת אטל (בת הרה"ג ר' מאיר חיים אונגר, אב"ד לאקנברך). **בניו:** ר' עמרם יעקב (רב שיכון 'אגודת ישראל'), ר' יהודה (ראש כולל 'פנים מאירות'), ר' שלמה (מו"צ העדה החרדית וחתן רבי נפתלי הברשטאם מטשאקאווא), ר' חיים (נשיא מוסדות 'פנים מאירות' להורות נתן). **חתניו:** ר' חיים יוסף בידרמן (רב חסידי לעלוב בבני ברק), ר' יחיאל ויזר (מח"ס 'בצדק ובמשפט' על חו"מ). **מרבתי:** הגאונים ר' בנימין ברגר (מחשובי חסידי באבוב), ר' יוסף גרינוואלד (הרב מפאפא), ר' משה ניישלאס, ר' אהרון רוקח מבעלזא. **מספרינו:** **להורות נתן** - שו"ת, על מסכת אבות, מועדי חודש אדר, מועדי השנה, פרשיות התורה, מסכתות התלמוד (עשרה כרכים), מסכות שביעית ומקוואות, הלכות חנוכה, הלכות נטילת ידיים • **טל נתן** - חידושים וביאורים בענייני ל"ט מלאכות של שבת • **דרושי חנוכה** - דרושים ופולולים באגדה והלכה בענייני חנוכה • **הלכות ומנהגים** - לערב פסח שחל להיות בשבת • **ונתן לכהן** - הערות לספר תקפו כהן לבעל הש"ך • **מאורות נתן** - דיני ברכת החמה • **מקדש מעט** - חומר איסור שיחה בבתי כנסיות ועוד ספרים רבים.

פעם תלמידיו בישיבה שאלו אותו מה מספר הטלפון בביתו. רבינו השיב שהוא לא יודע, כי דבר שלא מוכרחים לדעת הוא לא מכניס בזה מחשבה. פעם דיבר עם נכדו שהחזיק ביד מטבע של 10 שקלים. רבינו שאל: "מה המטבע הזה?". כלל לא ידע שקרוב לעשר שנים משתמשים במטבע. פעם נתן לאחד מתלמידיו שטר של 100 שקלים לצלם דפים של שיעור כללי עבור 20 בחורים. לפני שהלך, נתן לו שטר נוסף של 20 שקלים ואמר: "אם השטר הראשון לא יספיק..."

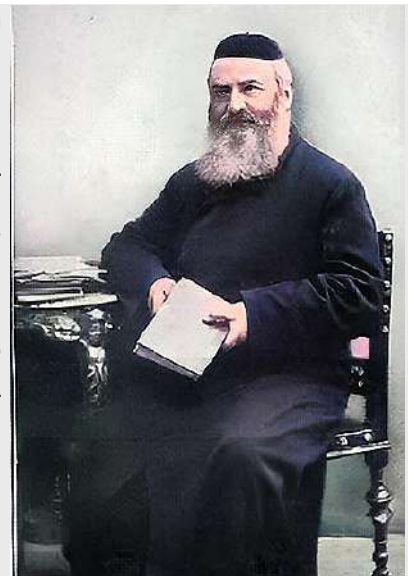
בניו שיח' סיפרו בימי ה'שבעה', שהם זוכרים למעלה מחמישים שנה, כל מוצאי שבת קודש, מוצאי יום טוב ואפילו מוצאי יום הכיפורים, מיד אחרי 'הבדלה' כולם היו חייבים לצאת מחדרו. רבינו היה מתיישב לכתוב מיד במשך כמה שעות את כל מה שהתחדש לו באותו יום – כדי שלא ישכח. הרי זה פלא גדול. ביום הכיפורים היה מתפלל לפני ה'עמוד' כשליח ציבור את רוב התפילות ובכל זאת היה מוצא זמן ללמוד בעיון ולחדש חידושי תורה רבים...

פעם זקן אחד שהיה מהתלמידים בישיבת פאפא באנטוורפן ביקר בישיבת 'פנים מאירות' ולמד עם רבינו זצ"ל. הזקן סיפר שהוא היה הממונה מטעם הישיבה לכבות את האור בבית המדרש לפני השינה. פעמים רבות הוא היה צריך להתווכח עם רבינו שילך לישון כבר. פעם אחת אחרי שהתווכחו ביניהם ורבינו נשאר בעמדתו, רגלי רבינו היו מונחות אחת על הכיסא ואחת על הארץ וכולו שקוע בדברי הרי"ף. הממונה כאשר קם בבוקר להעיר את הבחורים משנתם היה מוצא את רבינו באותה תנוחה. ההבדל היחיד היה שכבר למד כמה דפים ברי"ף...

הגאון הצדיק רבי יעקב ישראל קניבסקי (ה'סטייפלר' זיע"א) היה שואל את רבינו שאלות בהלכה. בנוסף הסטייפלר התבטא פעם אחת על רבינו שהוא 'עמוד התורה בדורנו'. סיפר אדם ששמע ממקור ראשון מאדם שהיתה לו שאלה חמורה בהלכות אבלות. הוא נכנס לסטייפלר ושאל את אותה שאלה חמורה. הסטייפלר חשב במשך כמה רגעים ולאחר מכן אמר לו: "לך אל הרב גשטטנר ותשאל אותו כיצד להתנהג". הסטייפלר הוסיף ואמר לו: "הוא בקי גדול. הוא יודע הכל!". לאחר מכן הסטייפלר אמר לו: "אבל אל תאמר לו מה שאמרתי לך. לך עכשיו..." (הסיפורים מעובדים מאת נועם שיח-אב"ד סאנטוב שליט"א ולהורות נתן)

הרב שמחה בונם סופר (שרייבר) זצ"ל הידוע כשבט סופר- נולד ב-כ"ה כסליו ה'ת"רג (1842) כבן שלישי להוריו. גדל בבית אביו ולמד בישיבתו של אביו, שם ספג חינוך לאהבת תורה, מידות תרומיות ויראת שמים. הצטיין בהתמדתו, בכושר קליטתו וצניעותו והיה לפלא בעיני כל רואיו, וידעו כי לגדולות נוצר. תוך זמן קצר בלימודיו בישיבת אביו קנה לו שם טוב בין טובי החבורה בחריפותו העצומה ובקיאיותו הנפלאה. לאחר נישואיו חותנו תמך בו ביד רחבה, כדי שיוכל להמשיך ללמוד תורה, ואכן ישב שלוש שנים רצופות בפרשבורג. לאחר מכן עבר לוויין. קהילות רבות ביקשו למנותו כרבם, אך הוא סירב. למרות שהיה בנו השלישי של ה'כתב סופר', ייעד אותו אביו לשבת על כסאו אחריו ואכן בהיותו כבן 29 שנים בלבד לאחר פטירת אביו הסכימו הכול, כי רבינו יתמנה כרבה של פרשבורג וראש הישיבה (באותה העת למדו בה כארבע מאות בחורים מופלגים, שעשרות מהם שימשו ברבות הימים כרבני קהילות ברחבי המדינה). היה סמל החריפות והשנינות. מכל המדינה הריצו אליו שאלות, שעסקו בענייני הכלל והנהגת הציבור. שקידתו הייתה עצומה. בשעות היממה המה ביתו בדורשי פניו ומבקשי עצתו, ואילו הלילה מוקדש ללימוד, כשרק שעתים או שלוש שעות נתן תנומה לעפעפיו.

הגאון רבי חיים הלבפשטאם מצאנז, אמר עליו בהיותו בחור צעיר, "תלמיד חכם רך בשנים כזה, לא נמצא אצלנו בגליציה". המהר"ם שיקי כשהגיע לפרשבורג, הקדים והלך להקביל פני רבינו במעונו בטרם יבוא הוא לאכסנייתו, ובצאתו מן הקודש לא הפך ראשו אלא צעד אחורנית כשפניו מוסבות אל הקודש וכן פנה אל רבינו בתואר "הדרת גאונותו". כשנפגש רבינו עם הגאון הגדול רבי אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל (אב"ד פאקש ובעמח"ס "ילקוט אליעזר" ו"ספר המקנה"), שנחשב כאחד מגדולי תלמידי ה"כתב סופר" ז"ע והיה קשיש מרבינו, הרכין הגאון את ראשו כדי לנשק את יד ימינו של רבינו. אמר פעם הגאון הגדול ר' שמואל לוי ווינברגר (אבד"ק סרדאהעלי): "דרך לימודו של הרב מפרשבורג, כדרכו של הרשב"א!". ואילו הגה"ק ר' שמואל רוזנברג (אבד"ק אונסדארף ובעמח"ס "באר שמואל") התבטא עליו כי מוחו הוא כמוחו של זקנו הגה"ק רבי עקיבא אייגר. שימש כ-33 שנים בתפקיד רבה של פרשבורג וראש הישיבה. נפטר ב-ט"ו בכסליו ה'תרס"ז (1906). חי 64 שנים. ציונו בפרשבורג.

סבא (מצד אביו): ר' משה (ה'חת"ם סופר'). **אביו:** ר' אברהם שמואל בנימין (ה'כתב סופר'). **אימו:** מרת חווה לאה (בתו של ר' יצחק ווייס מגורליץ). **אשתו:** מרת רחל (בת הגביר פרץ ניימאן שהיה מעשירי יהודי וינה). **חברותא:** ר' עקיבא יוסף שלזינגר (מח"ס 'לב העברי'). **מתלמידיו:** ר' ישראל משה מאנדל מטעגלאש, ר' יצחק וייס זצ"ל הי"ד (ראב"ד וערבו). **בנו:** ר' עקיבא. **מספריו:** השאיר אחריו שלושים וחמישה כרכים, כתבי יד בהלכה ואגדה, אך רובם אבדו במלחמת העולם השנייה. להלן ספריו ששרדו: **שבט סופר- על תלמוד בבלי, מסכתות חולין, גיטין וכתובות וארבעת חלקי שולחן ערוך, שערי שמחה- על חמישה חומשי תורה.**

שחלה אחד מתלמידיו ונפל למשכב, הובא לידיעת רבינו, כי מחלתו גברה, ומצבו מוגדר כמסוכן. נחרד הצדיק ועלה לבקרו, כשהוא מעתיר על ראשו של החולה ומברכו, שיזכה לאריכות ימים עד מאה שנים! פלא מופלא היה, שאותו תלמיד לא זו בלבד שנחלץ. ממחלתו ושב לארצות החיים, אלא שזכה להינצל ממוראות השואה האיומה באורח פלאי והארץ ימים בירושלים עיה"ק עד מאה שנים כברכת רבינו. (הקדמת 'שערי שמחה - שבט סופר')

איש כפרי בא לפני רבינו בזעקה גדולה ובבכיה מרה. בכפרו לא היה להם בית עלמין משלהם, מכיוון שמעולם לא השיגה ידם של יהודי הכפר מספיק כסף לקנות, אלא היה הקרקע בשכירות מאלמנה נוכרית אחת, שאת שטר השכירות חידשה מזמן לזמן. והנה כעת, לאחר שנים רבות, שהם קוברים את נפטריהם בחלקה זו, מתעקשת הנוכרית ואינה רוצה בשום אופן להשכיר להם עוד את קרקע בית העלמין, והסכנה מרחפת על קברי ישראל, שלא יתחללו ח"ו. האיש שפך את מרי שיחו לפני רבינו ושאל ממנו עצה ותושיה.

רבינו ענהו: "יסע לביתו בשקט ובטחה. והנני מבטיחו שלא יקרה שום דבר, וזכות הנטמנים שם יגן בעדם". האיש נסע לביתו למרחקים. לאחר זמן בהיות רבינו במרחץ קרלסבד יחד עם זוגתו הרבנית, ראתה הרבנית יום אחד את האיש הכפרי ההוא שם. מחמת רוב המורא לא מלאו ליבו לגשת אל רבינו. הצדיק ציווה לקרותו ושאלו על סופו של דבר. האיש סיפר: "בערב, כשחזרתי לביתי שכבתי לישון, והנה בחצות לילה נשמעו נקישות חזקות בחלון וקול גדול קרא "פתחו!". כשהצצתי מבעד האשנב ראיתי, כי היא זאת הנוכרית, שממנה כל הצרות! לא ידעתי, מה מביאה לביתי בשעת חצות לילה.

כשנכנסה, פתחה ואמרה, כי כל מה שאמרה בעניין בית העלמין בטל ומבוטל, וכי יכולים אנו להמשיך ולשכור את המקום לעולמי עד. ובעודה מבוהלת, סיפרה, כי כעת ראתה בחלומה את בעלה המנוח שנפטר לפני שנים רבות, שבא אליה בפנים זועפות ומקל בידו, והיכה אותה מכות אכזריות על רוע מחשבתה לחלל את בית העלמין, וכשאמרה זאת, הראתה חבורות ופצעים, שיש עליה מאותן המכות. (כתב זאת זכרו)

האדמו"ר הרב מנחם קאליש מאמשינוב זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"כ (1860). מכיוון שרבינו נולד בתוך שנה להסתלקות של מרן רבי מנחם מנדל מקאצק (נפטר ב-כ"ב שבט ה'תרי"ט), אביו של רבינו (האדמו"ר הזקן) קרא לילד בשם מנחם (הוא לא הוסיף את השם מנדל לפי שדוד רבינו הרה"ק רבי מנחם מנדל מווארקא היה אז מנהיג של רבבות אלפי חסידים ולכבודו לא קרא לו בשם מנחם מנדל). כבר בצעירותו נודע בהתמדתו המופלאה ובבקיאותו המבהילה בכל חדרי תורה, בנגלה ובנסתר. מידת ענוותנותו ואהבת ישראל היתה בלי גבול. בשנת ה'תרל"ח (1877) כשהיה כבן שמונה עשרה שנים בלבד, אביו נפטר ועל רבינו הוטל לשמש כאדמו"ר במקום אביו, לפרנס את משפחתו ולגדל ולחנך את שני אחיו הצעירים - רבי ישעיה (מפשיסחא) ורבי ירמיה (מאפולע). כמה מזקני החסידים שזכו להסתופף בצילו של אביו הסתפקו אם לקבל עליהם את מרותו של אברך צעיר זה, אבל אחרי ימים רבים שהם הסתובבו בחצר רבינו בהתבוננות תמידית אחרי מעשיו החליטו כי הוא ראוי. רבינו נהג בקרבה ובאהבה עם חסידיו ותחת הנהגתו החסידות התרחבה. היה פעיל בענייני ציבור, כאביו וסבו. השתתף בכנסים ציבוריים רבים. נודע גם כבעל חסד ונותן צדקה.

בזמן מלחמת העולם הראשונה עבר לוורשה. הוא נרתם לעזרת הפליטים בעיר ואלפי היהודים שהוגלו לשם עקב המלחמה מצאו אוזן קשבת. ביתו היה בית ועד לענייני ציבור. נהג עם חסידיו ובאי ביתו כבנים יחידים ממש. הקדיש תשומת לב מלאה לכל אחד מהם. התעמק בבקשותיהם ועזר להם. בעל רוח-הקודש.

רבים פנו אליו ונושעו. שימש קרוב לארבעים שנה באדמו"רות. עבודת הקודש ללא ליאות בצורכי הכלל והפרט החלישה את גופו וגרמה לו מחלת לב מסוכנת. רבינו נפטר בליל שבת קודש פרשת וישלח, ט"ז כסליו ה'תרע"ח (1917). חי כ-57 שנים. ציונו בוורשה. על ציונו הוקם אוהל גדול, ולימים נקברו בו בנו רבי יוסף ונכדו רבי יעקב דוד. האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר מגור התבטא על רבינו כי הוא היה "משיירי כנסת הגדולה".

אביו: האדמו"ר רבי יעקב דוד ('האדמו"ר הזקן'). **סבא (מצד אביו):** האדמו"ר ר' ישראל יצחק מוורקא. **אימו:** מרת חיה (בת ר' יעקב מזרנובצה). **אשתו:** מרת אסתר גולדה (בת ר' שמואל משה אלברשטיין מביאלא). **מרבותיו:** אביו, האדמו"ר רבי יעקב דוד ('האדמו"ר הזקן'). **ילדיו:** האדמו"ר רבי יוסף מאמשינוב (מילא את מקום רבינו), האדמו"ר רבי שמעון שלום (כיהן באוטבוצק ובהמשך בארצות הברית), האדמו"ר רבי אברהם (כיהן בראדומסק. חתנו של רבי אברהם יששכר), יעקב דוד (נפטר בצעירותו). מרת רחל (נישאה לרבי חיים יעקב אריה מורגנשטרן הי"ד אב"ד מראדזימין-וישקוב), מרת יוטא פייגא (נישאה לרבי ישראל נח איגר, בנו של רבי אברהם מלובלין).

הרב החסיד רבי אברהם וישקובסקי (חתנו של הרה"ק רבי שאול ידידיה אלעזר ממודזיץ בעל 'ישא ברכה' זצ"ל) סיפר: כשהגיע זמנו של אחי ר' משה להתייצב לצבא הרוסי, אבי נסע איתו לרבינו והזכיר אותו לפניו שיושע במהרה וישוחרר מהצבא הרוסי. על שולחנו של הרבי היה מונח חומש. הרבי קרא לאחי ואמר: "משה, קרב הנה ונראה אם הנך יודע לקרוא בחומש..." אחי התקרב במהירות לשולחן, פתח את החומש וניסה לקרוא בו. אך הרבי מנע ממנו לקרוא, סגר את החומש ואמר: "הלא אינך רואה כלום ומדוע אתה מפחד מהם?".

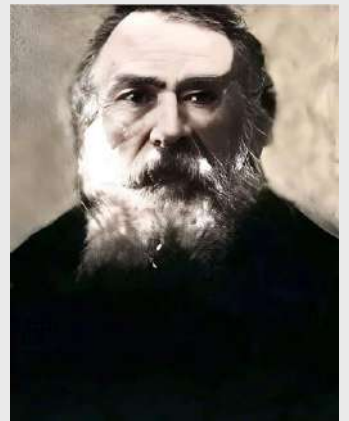
אביו ואחיו השתוממו למשמע אוזניהם. הם היו אדוקים ברבם הגדול ולכן האמינו כי הישועה קרובה לבוא. רוח קודשו של הרבי התגלתה אחרי שמשה הופיע בפני הועדה הצבאית שהיתה צריכה לקבוע אם הוא כשיר לשרת בצבא. כשהגיע תורו להיבדק אצל הרופא הרוסי, הוא הרים עליו את קולו ואמר: "ברח לך מכאן מהר. לצבא המהולל של הצאר הרוסי אין צורך בעיוורים..." הדבר יצא מפי הרופא הרוסי ומשה הוצא מחדר הרופא כשתעודת שחרור בידו. אז הבינו מה שהרבי אמר לו: "הרי אינך רואה כלום ומה אתה מפחד מהם..."

הרה"ג רבי מרדכי זאב לדרמן מברייסק סיפר מעשה שאירע לו אצל רבינו: אשתו חלתה מאוד ושכבה על ערש דוי, גוססת, ימים אחדים. מצבה היה כה חמור עד שיכלו רק לתת לה מעט מים בכפית ישר לפיה. יותר מזה היא לא יכלה לאכול או לשתות. ר' מרדכי זאב לדרמן נסע לרבינו מברייסק לאמשינוב. כאשר נכנס לקודש פנימה הרבי מיד אמר לו: "מהר סע לבינתך ותאמר לה כך: 'הרב מאמשינוב אמר שאל תפחדי. את תהיי בריאה'."

מידענו נסע תיכף ומיד לביתו. נשות העיר עמדו שם ולא הניחו לו לבוא הביתה כי קרב מועד יציאת נשמתה. באמונתו החזקה ברבו לקח לו את גיסו לעזר. הם גירשו את הנשים ונכנסו הביתה. הבעל ניגש למיטת אשתו ואמר לה כפי שהצטווה: "הרב מאמשינוב אמר שלא תפחדי. את תהיי בריאה". היא מיד פתחה את עיניה ואמרה: "אם כן, תנו לי את המלבושים ללבוש!".

הם מיד כיבו את הנרות שהדליקו ליד מיטתה, כפי שנהגו לעשות לגוסס בטרם ייפטר מן העולם, שלא תראה ותפחד. אמרו לה: "הרי זה כמה ימים שלא אכלת כלום". אמרה להם: "תנו לי ליטול את ידי". נתנו לה מעט חלב ושתתה כוס וצחי חלב. לאחר מכן נרדמה למשך שעתיים. לאחר שהתעוררה, היא עזרה לבשל לכבוד שבת קודש ויהי לנוס.

הרב יוסף יוזל הורוביץ הידוע כ"סבא מנובהרדוק" צ"ל: נולד בשנת ה'תרי"י (1850) בפלונגיאן שבליטא. כבר בצעירותו ניתן היה לראות כי היו בו כשרונות מיוחדים. בגיל 16 מינהו אביו למגיד שיעור שלמדו בביה"מ בעיירה. בגיל 18 התארס עם בת עיירת שוויקשנה אולם לאחר האירוסין נפטר ל"ע חותנו ורבינו נאלץ לקחת על שכמו את פרנסת כל משפחת חותנו. בתחילה התעסק במסחר והיה נוסע לרגל עיסוקיו לעיר קליפדה (ממל). שם בעקבות פגישה עם ר' ישראל סלנטר עזב את כל עיסוקיו והתמסר כולו ללימוד המוסר בהדרכת רבו החדש. הוא הצטרף לכולל שהקים בעיר קובנה, וניצל את הזמן בלימוד ללא הפסקה.

במשך שנה ותשעה חודשים הסתגר בבית בעיירה סלובודקה (ליטא) ולא הניח לאיש להיכנס אליו, כעבור תקופה זו נפגש עם "הסבא מקלם" אשר שכנע אותו שכיום אסור להסתגר לבד ולהתפתח אלא חייבים להשפיע על העולם. על כן החל לערוך מסע בקהילות היהודיות הגדולות, הקים בתי מדרש ללימוד גמרא עם מוסר בהתאם לשיטתו בסיוע קרן הנדיב ר' עובדיה לחמן מברלין. בשנת ה'תרנ"ו (1896) החליט שכדי להשפיע על בני דורו יש לפתוח ישיבה, שתהיה מרכז רוחני לפעילותו להפצת המוסר לבני העם. המטרה המרכזית שהגדיר לעצמו היא: 'להחדיר בליבות הכל, שידע האדם מהי חובתו בעולמו'. מיקום הישיבה נבחר בעיר נוברהרדוק, ועל שמה הישיבה נקראה.

יסודותיה של השיטת היא שאין ללכת באמצע. צריך להשתחרר מהרצונות, התאוות, הגופניות והחומריות, ויש להידבק אך ורק בתורה וברוח. **יש לשבור את כל המידות בלי להשאיר מהם שום נטייה ושורש.** הנגיעות הורסות את שיקול הדעת למידות ולמעשים, ועל כן יש להיזהר מאוד מכל נגיעה ולבטל אותה (לדוגמא: אם מצא שהנגיעה שלו היא כבוד - צריך לבזות את עצמו עד שהיא תבטל). וכן שיטה זו קיצונית בסוגיית הביטחון, **והיא גורסת שכמעט ואין לעסוק בהשתדלות, אלא רק ביטחון. לימוד מוסר בסערת נפש- ברעש, ולמשך שעות רבות. וכן יש להתפלל ברעש. על התלמידים להתאגד בחבורה.**

בשנת ה'תרע"ו (1915) עבר יחד עם הישיבה לעיר הומל, שהייתה רחוקה יותר משדה הקרב. **בשנת ה'תר"פ (1919) עבר עם חלק מתלמידיו לקייב לחזק את הפליטים שנמצאו שם.** התנאים הסניטריים היו קשים ורבים נספו במגפה. רבינו ניסה לסייע לחולים, אך נדבק בעצמו והשיב את נשמתו ליוצרה. נפטר בי"ז כסליו ה'תר"פ (1919) בקייב שבאוקראינה. חי כ-69 שנים. לאחר"מ הועלה ונטמן בחלקת הרבנים האשכנזים שבהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' שלמה זלמן. **אשתו:** בתו של ר' יעקב שטיין **מרבתינו:** ר' ישראל סלנטר, ר' אברהם שינקר, ר' שמחה מרדכי זיסקינד זיסל זיו (ה'סבא מקלם'). **מתלמידיו:** ר' אברהם יפה'ן (חתנו), ר' ישראל יעקב ליובצ'נסקי (חתנו), ר' יהושע לב (ר"י נוברהרדוק בלובר), ר' יואל ברנצ'יק (ר"י נוברהרדוק בצריצין), ר' אברהם זלמניס (ר"י נוברהרדוק ברוסטוב), ר' דוד בליאכר (מקים רשת ישיבות "בית יוסף" ברחבי פולין ור"י בית יוסף במזריץ'), ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפולר, ר"י בית יוסף בבני ברק), ר' שמואל וינטרוב (ר"י בית יוסף בפונסק), ר' אהרן וינשטיין (ר"י בית יוסף בתל אביב), ר' הלל ויטקינד (מייסד ישיבת בית יוסף בתל אביב), ר' חיים אפרים זייצ'יק (ר"י בית יוסף בבוצ'אץ'), ר' ירחמיאל אליהו בוצ'קו (ר"י עץ חיים במונטרה), ר' דוד בודניק, ר' שלמה בלוק, ר' קלמן גולדברג. **חתניו:** ר' אברהם יפה'ן (ראש ישיבת נוברהרדוק), ר' רפאל אלטר שמואלביץ (רבה של סטוצ'ין), ר' ישראל יעקב ליובצ'נסקי (משגיח בישיבת אהל תורה), ר' ראובן סילבר (שלייוואנסקי). **מספריו:** **ימדרגת האדם.**

באחד מימי השישי היה רבינו בדרכו לעיירה מרוחקת, שבה תכנן לשהות במהלך השבת. כשהגיעה העגלה ליעדה, פנה לחפש אכסניה, שבה ישהה בשבת. כשהגיע לשם, הוכנס לחדר, שבו השתכן יהודי נוסף. מיד כשנכנס רבינו, התחיל את הכנותיו לשבת, שכן השעה הייתה מאוחרת. הוא הוציא את בגדי השבת שלו וחיפש מברשת ע"מ לנקותם, אולם זו לא נמצאה. שכנו לחדר שראה את חיפושיו הגיש לו את המברשת שלו. רבינו נטלה בתודה, ניקה את חליפתו ופנה לשאר הכנות. כשחזר לחדר, רצה להחזיר את המברשת לבעליה, אולם שכנו כבר יצא לביה"כ.

הוא הניח את המברשת בצד יחד עם דברי המוקצה שלו ויצא לתפילה. כך עברה השבת, כשהמברשת ברשותו. **בצאת השבת, כשחזר לאכסניה, נוכח לראות, שהיהודי כבר יצא לדרכו, והמברשת נותרה בפינת החדר. הצדיק היה מודאג מאוד. כיצד ימצא את בעל המברשת כדי מ להחזיר לו את הפיקדון? הוא לא ידע דבר עיו מלבד שמו ושם משפחתו (שלמה לוי), אותם בירר אצל בעל האכסניה.**

עברו שנתיים מאותו מקרה, ורבינו הסתובב בכל רחבי רוסיה, כשהוא מקים סניפים לישיבתו בערים השונות. **בכל מקום אליו הגיע לא שכח לשאול אודות בעל המברשת. מנסה נואשות להשיג מישהו, המכיר אותו שידע לומר עליו פרטים מזהים.** פעם אחת הגיע לפתרון חלקי של התעלומה. באחת העיירות פגש אדם, שאמר שהוא מכיר את היהודי והוא מתגורר במוסקבה. **אולם לא ידע היכן בדיוק.**

"מי שעזר לי להגיע לידיעה הזאת, יעזור גם להגיע לאותו יהודי ולהחזיר את המברשת" אמר באמונה וביטחון. חלפו שנתיים נוספות והמברשת עדיין מלווה אותו לכל מקום אליו הוא מגיע והרב ממשיך לחפש את בעל המברשת. **כך עברו להם שבע שנים!** יום אחד נסע ברכבת. לידו ישב יהודי, וכיוון שהדרך הייתה ארוכה פתחו השניים בשיחה. תוך כדי שיחה שאל הרב את היהודי היכן הוא מתגורר והלה השיבו במוסקבה. "במוסקבה?!", שאל בשמחה. "ואולי מכיר אתה יהודי בשם ר' שלמה לוי?" - "בודאי", ענה היהודי, "הוא שכן שלי!".

"ברוך ה'!", אמר הרב ואנחת רווחה פרצה מפיו. למראה פליאתו של אותו יהודי, הוציא רבינו מאמתחתו מברשת ישנה והגישה לו. הלה הביט בפליאה ולא הבין מדוע הרב הוציא מברשת. חלפו שניות אחדות והרב פתר את סקרנותו. **"עכשיו אני ממנה אותך שליח להחזיר את האבידה, שהייתה מופקדת אצלי שבע שנים!"**

מסופר על עשיר בשם שלמה, שמעשה החסד שלו נודעו ברבים. אין עני שנכנס לביתו ולא קיבל סכום גדול, ביטנו שבעה ובאמתחתו מזון לימים הקרובים. ראשי ישיבות רבים צבאו על ביתו ולכולם השיב ביד נדיבה. יום אחד, ראש ישיבה התדפק בדלת ביתו, במטרה לזכותו בתרומה לישיבתו. היה זה יום גשם. מעילו היה רטוב וערדליו היו מלוכלכים בבוץ. לפני הכניסה לבית, פשט את מעילו וחלץ את ערדליו, כדי שלא יזיק לשטיחים היקרים. הגביר הושיב את ראש הישיבה על כורסה בסמוך לאח, הורה למשרתו להגיש שתיה חמה, שמע את תיאור ראש הישיבה על מצבה הקשה של הישיבה והחשש לסגירתה. לאחר מכן רשם המחאה בסכום מכובד לישיבה.

עוד בטרם יצא ראש הישיבה, נכנס לחדר רבינו כשמעילו מטפטף סביבו והערדליים שלרגליו מכתימים את השטיחים היקרים. בעל הבית, שכיבד תלמידי חכמים, שתק. "כמה שעות למדת היום?" שאל הסבא את בעל הבית. זה האחרון השפיל את מבטו ושתק. הסבא סקר את החדר, והתבונן על הרהיטים היקרים, על השטיחים המפוארים והתמונות שנתלו בחדר במבט מזלזל. הוא הניף את ידו בביטול ואמר: "כל אלה: הרהיטים, השטיחים, התמונות ושאר הדברים אינם שווים שעה אחת של לימוד תורה!". ובעל הבית עדיין שתק. הסבא התיישב על אחת הכורסאות כשמעילו הרטוב מכתים את הריפוד היקר, וסיפר לגביר על הישיבות שהקים בכל עיירה, על בני התורה הלומדים בהתמדה כשאין לו מאום להאכילם ולשכנם. על המצב הגשמי הדחוק, שאינו מאפשר הקמת ישיבות נוספות. שלמה הגביר האזין בעניין רב. לאחר מכן קם ממקומו, רשם המחאה והגישה לסבא.

ראש הישיבה הביט בהמחאה וראה סכום גדול כמעט פי שניים מהסכום שנרשם עבורו. לאחר שיצא רבינו, פנה ראש הישיבה לשלמה ושאל: "אינני רוצה חלילה להיות כפוי טובה. אני מודה מאוד על הסכום שנרשם עבורי. רציתי להבין עניין אחד. כשאני נכנסתי, השתדלתי לכבד את המקום ולכן הסרתי את מעילי וערדלי בכניסה. והנה, נכנס רב נוסף, שהוא לא הסיר את מעילו וערדליו, השאיר טביעות בוץ ופתח בדברים קשים! ודווקא הוא מקבל סכום גדול כ'?!". הגביר הסביר: "אתם נכנסתם, וכיבדתם את המקום ואת כספי! למדתי מהתנהגותכם שכסף זה דבר טוב, שצריך לכבד אותו. אם כך- אני רוצה אותו עבורי! לכן נתתי סכום לא קטן אבל לא גדול. כאשר ה'סבא מנובהרדוק' נכנס, הוא לא כיבד את הריהוט היקר והשטיחים, אלא אמר שכל כספי ורכושי אינו שווה אפילו שעת לימוד. אם הכסף אינו שווה- אז איני צריך הרבה בעבורי. ואם שעה אחת לימוד שווה יותר מכל מה שיש לי, אני רוצה חלק בה! אז נתתי סכום גדול!".

הגאון הרב רפאל חיים שלמה הימן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרנ"ב (1892) בפאריץ' שליד מינסק. בצעירותו למד בישיבת 'כנסת בית יצחק' בסלבודקה ובישיבת ה'חפץ חיים בראדין' ונדע בשם 'העילוי מפאריץ'. לאחר נישואיו (בזמן המלחמה) כיהן כר"מ בישיבת קרמנצ'ג ולאחר שנאלץ לעזוב בגלל הסובייטים כיהן זמן מה בישיבת סמילוביץ (עפ"י בקשת ה'חפץ חיים' ולימד בתנאים קשים ביותר). בשנת ה'תרפ"ג (1923) נענה לבקשת ר' אלחנן וסרמן הי"ד לשמש כר"מ בישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ, ובשנת ה'תרפ"ז (1927) נעתר לבקשתו של רבי חיים עוזר גרודז'נסקי לכהן כר"מ בישיבת 'רמיילס' בוילנה.

לאחר פרישת הרב חיים דוד ליבוביץ מראשות ישיבת תורה ודעת בברוקלין, חיפשו מנהליה ראש ישיבה חדש. לשם כך פנו לרב חיים עוזר גרודז'נסקי שהמליץ על רבינו כמתאים לתפקיד. רבינו קיבל את המינוי, ובאיר ה'תרצ"ה (1935) עבר לויליאמסבורג שבארה"ב, שם שימש כראש ישיבת 'תורה ודעת'. ממיסדי וראשי 'אגודת ישראל' באמריקה ושימש גם כסגן נשיאה וכן היה פעיל ביסוד 'תורה ומסורה'. שימש כחבר מועצת גדולי התורה. הרב הצטיין מאוד במידותיו וגילה עמקנות בלימוד. אהוב וחביב מאוד בכל החוגים. למרות חריפותו העצומה הדריך את תלמידיו בדרך 'ישרות עומק הסברא', שלא להטותם מהדרך הסלולה. סבל הרבה למען הרבצת התורה, ואף לאחר שחלה והיה מדוכא ביסורים גדולים התמסר לתורה ויראת ה' באופן נפלא. נפטר בי"ז בכסליו ה'תש"ה (1944) ונקבר למחרת בניו יורק. חי כ-52 שנים. מילא את מקומו הרב ראובן גרודז'בסקי (שמסר את השיעורים הכלליים) ומאוחר יותר שימש גם הרב יעקב קמנצקי (שמסר את השיעורים היומיים).

אביו: ר' יחיאל מיכל. **חמיו:** ר' אברהם (חתניו היו הגאונים ר' שמחה זיפל, ר' נחמיה אב"ד בוצלאוו ור' אליעזר יצחק ברמאן). **אשתו:** מרת ציפורה (בת ר' אברהם מוולוז'ין. נישא בשנת ה'תרע"ח [1918]). לאחר פטירת רבינו נישאה לר' איסר יהודה אונטרמן שכהן כרב הראשי האשכנזי של ארץ ישראל). **מרבותיו:** ר' ברוך בר ליבוביץ (ר"י 'כנסת בית יצחק'). **מתלמידיו:** ר' מיכל יהודה לפקוביץ, ר' אליהו שמחה שוסטל (ראש ישיבת 'בית בנימין סטמפורד' ומח"ס 'חמד שמחה'), ר' שלמה קרליבך. **ילדיו:** לרב לא היו ילדים. **מספריו:** יחידושי רבי שלמה- לוקטו ע"י תלמידו הרב חיים גרודז'בסקי (יחידושו פורסמו בירחון 'כנסת ישראל' בוילנה, ובירחון ה'מתיבתא' של ישיבת 'תורה ודעת').

על מנת להבין מעט מגדלותו של רבינו, כדאי לציין את דברי רבו המובהק הגאון ר' ברוך בר ליבוביץ זצ"ל שכתב אליו בברכה לרגל התמנותו לראש ישיבת תורה ודעת בזה הלשון: "כדאים היו כל החבלי לידה, של אמי ע"ה להעמיד תלמיד כמותך".

רבינו, שהיה מגדולי תלמידי ר' ברוך בער זצוק"ל, נפטר צעיר לימים כבן חמישים שנה ללא ילדים. בימי 'השבעה' רק את אשתו הרבנית היה צריך לנחם. תלמידיו הרבים קיימו מניינים בביתו בזמן השבעה לאחר מכן מנחמים את הרבנית והולכים לדרכם. פעם אחת, לאחר התפילה בעת שישבו התלמידים נכנסה הרבנית מהחדר הפנימי, נעמדה בפתח וביקשה את רשות הדיבור ואז אמרה: "אתם שמעתם מבעלי הגדול שיעורים רבים בגמרא ובהלכה. כעת תשמעו ממני שיעור במידות! על בעלי מתוך חייו האישיים שחי איתם". כולם כרו אזננם כאפרכסת, והרבנית המשיכה ואמרה:

"דעו לכם, כי בעלי זצ"ל, חי איתי כעשרים ושש שנים בלא בנים, כפי שמוכן מאליו, הרי בדרך הטבע, במצב כזה שאין לבני הזוג ילדים, נוצרים חיכוכים ונערמות טענות בלב וכו' - וכמוכן, המצב רוח בבית ירוד, מה שגורם לכך שהכבוד ההדדי, לא שלם. ועתה, מעידה אני על בעלי ז"ל, שבכל העשרים ושש שנים, עד יומו האחרון, ועד רגע הפטירה, לא שמעתי ממנו ולו מילה אחת, שיכולה הייתה להתפרש כאילו ישנה איזה תרעומת או איזה תביעה כלפיי, והשלום והשלווה, הכבוד והאחוה, שררו בינינו כל חיינו, כמו בשנה הראשונה לנישואינו! ועוד יתרה מזאת, שהיו פעמים, כאשר מיהרתי לצאת, ולפיכך לא הכנתי בשבילו ארוחת ערב, לא די שלא הקפיד, אלא שכאשר חזרתי הביתה, היו על השולחן שתי חתיכות עוגה, ולצידן שני כוסות קפה, והקומקום היה חם, מוכן למזיגה. הכל ערוך ומסודר בשבילי!! הנה שמעתם ממני, שיעור במידות מהנהגות של בעלי זצ"ל!", סיימה הרבנית את דבריה. כל זאת סיפר הגה"צ ר' משה אהרן שטרן זצ"ל שהיה מתלמידיו.

חסו של רבינו לכל תלמיד היה מופלא, הוא פנה לכל תלמיד בלשון כבוד: "אתם" - כפי שפונים לאדם חשוב. שיחתו עם תלמידיו הייתה כדבר איש אל רעהו, מעולם לא שמעו ממנו ביטוי של התנשאות על איזה תלמיד למרות שהיו צעירים ממנו בעשרות שנים. כאשר תלמיד שאל, הרב הקשיב במתינות, עיניו המאירות עודדו לשאול ותמכו בתלמיד הצעיר לסדר את דבריו בבהירות, משסיים לשאול, אם הייתה השאלה שייכת לגוף העניין והסוגיה, היה חוזר עליה. מוסיף בה ומרחיבה לבארה ולהסבירה, כשהוא משבח את התלמיד על שאלתו לעניין והבנתו הברורה. באחד המקרים תלמיד חדש הגיע ללמוד בשיעורו של רבינו, רצה התלמיד להוכיח את כוחו בהבנת הגמרא. בשעת השיעור הוא שאל שאלה - שעצם השאלה העלו בת שחוק אצל שומעי השיעור האחרים, אולם הצדיק חיזקו ועודדו, וחזר על שאלתו כשהוא מסבירה בטוב טעם ודעת. ממעשה קירוב זה גדל התלמיד עד שפרח לאילנא רברבא בישראל. לא לחינם העיד עליו הגאון ר' חיים עוזר באגרותיו, כי התלמידים נמשכים אחריו בלב ונפש, והינו אהוב וחביב אצלם.

האדמו"ר הרב ברוך ממז'בוז' צ"ל נולד בשנת ה'תקל"ז (1757) בטולצ'ין. בצעירותו גדל אצל סבו הבעש"ט הקדוש. בהיותו כבן שבע הסתלק הבעש"ט הקדוש. לאחר מכן למד אצל ר' דב בער ממזריטש ואצל ר' שפירא פנחס מקוריץ. כשהיה בן י"א שנה, היה בקי בכל חדרי התורה ש"ס בבלי וירושלמי וכו', וכשהיה בן י"ב היה בקי בכל חדרי סתרי תורה. לאחר נישואיו ישב באוסטראה אצל חותנו אולם לאחר תקופה קצרה ירד חותנו מנכסיו, ורבינו חי בדוחק. רבינו הסתיר עצמו, אולם רבו ר' מנחם מנדל מוויטבסק ציווה עליו להנהיג את העדה, ואכן בשנת ה'תקל"ז (1777) לאחר עליית רבו לארץ החל לשמש כאדמו"ר בטולצ'ין. בשנת ה'תקמ"ח (1788) עבר למז'בוז'.

גדולי הדור היו נוסעים אליו בביטול גמור. **זכה לגילוי אליהו הנביא בהיותו כבן ארבע שנים בלבד והבעש"ט היה מתגלה אליו אף לאחר פטירתו וכן מקובל כי רשב"י הקדוש התגלה אליו.** לעיתים היה מבזה או מקלל אדם לצורך המתקת דינים מעליו. נודע בתפילותיו ובאמירת שיר השירים שהיה מרעיש עולמות. ידע מחשבות אדם. **בעל רוח-הקודש. כל רז לא אניס ליה.** בשמים אמרו דברי תורה משמו. העידו עליו צדיקי דורו שידע את כל הזוה"ק בע"פ וגם ידע לפרשו באופן האמת, וכן אמרו עליו, שיש לו שורש נשמת שלמה המלך. נפטר בי"ח כסליו ה'תקע"ב (1811). רבינו ור' יוסף מפיאמפלי קיבלו עליהם להיפטר כדי לבטל קטרוג גדול שהיה על עם ישראל. חי כ-54 שנים. ציונו באוהל הבעל שם טוב.

את מקומו במז'בוז' מילא חתנו ר' יצחק מיאמפולי ואת מקומו בטולצ'ין חתנו ר' דוב בער. **אביו:** ר' יחיאל מיכל אשכנזי. **אימו:** מרת אדל. **סבא (מצד האם):** ר' ישראל (הבעל שם-טוב). **נשותיו:** בת ר' טוביה קטצקש מאוסטראה (זיווג ראשון- ממנו נולדו לו 4 בנות), בת ר' אהרן מטיטוב (זיווג שני). **מרבותיו:** ר' ישראל (הבעל שם-טוב), ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' פינחס שפירא מקוריץ, ר' מנחם מנדל מוויטבסק. **מתלמידיו:** ר' דוד שלמה מטולצ'ין, ר' משה צבי גוטרמן מסאווראן. **בנותיו:** מרת ריזל (נישאה לר' דב בער מטולטשין), מרת אדל (נישאה לר' יעקב פנחס מלעטשוב), מרת חנה חיה (נישאה לר' יצחק מיאמפולי) ועוד בת. **מספריו:** **בוצינא דנהורא-** מדבריו ותורותיו.

רבינו היה איש קדוש ונפלא מאוד. כאשר נולד לאימו הרבנית אדל בת הבעש"ט הק', אמר עליו זקינו הבעש"ט הק': "הילד הזה הוא פלא. הילד הזה הוא חידוש". וכן אמרו עליו גם המגיד הק' ממזריטש זי"ע ועוד צדיקים. והיה חביב מאוד בעיני זקנו הבעש"ט, ובעודו ילד כבן שבע שנים הסתלק הבעש"ט הק', **אבל היה מתגלה אליו גם מעולם האמת, והראה לו חביבות יתירה.**

פעם אחת באו האדמו"ר ר' שלמה הלוי סג"ל מקארלין עם האדמו"ר ר' משה צבי מסאווראן ועוד כמה צדיקים להסתופף בצל רבינו, ור' שלמה מקארלין, שהיה הגדול שבהם, פתח את הדלת ושוב סגרה, כן עשה כמה פעמים. כאשר שאל אותו הרה"ק מסאווראן מה פשר הדבר, אמר, כי הבעש"ט הק' מבקר עכשיו את נכדו (רבינו) מעולם העליון, ויושב סמוך לו, ומסלסל בפאותיו בחביבות יתירה, **לכן הוא ממתין, עד שהבעש"ט יגמור ביקורו אצלו, ואז הם יוכלו להיכנס אליו.** (מפי כ"ק האדמו"ר מטאהש)

רבינו גדל בביתו של רבי פינחס שפירא מקוריץ בזמן מגוריו באוסטראה. פעם אחת שכב רבי ברוך לנוח על המיטה, ורבי פינחס כינס את אנשי ביתו ואמר להם: "הביטו וראו דבר חידוש". **הניח רבי פינחס את ידו על המזוזה וכיסה אותה, ומיד באותו רגע החל רבי ברוך להתנועע כמקיץ משנתו.** הסיר רבי פינחס את ידו, ורבי ברוך חזר למנוחתו. כך עשה כמה פעמים, והנאספים ראו בפליאה כיצד בכל פעם שהמזוזה מתכסת, מקיץ רבי ברוך משנתו. אמר רבי פינחס: "ראו, **עד היכן מגיעה קדושתו של רבי ברוך, שגם בשנתו אינו מסיח דעתו אף רגע מדבקות השם.**"

כאשר רבינו החל להנהיג כאדמו"ר ור' יעקב יוסף כ"ץ מפולנאה (בעל ה'תולדות יעקב יוסף') שמע על דבר הנהגתו של נכד רבו הבעש"ט הק' חפץ היה לתהות על קנקנו ונסע אל רבינו. שמח מאוד רבינו על בואו, כי פעם אחת כשהיה תינוק והחזיקו זקינו הבעש"ט הק' בידו ושוחח בדברי תורה עם תלמידיו הק'. לפתע נכנסה אימו ונטלה אותו מידי זקנו. ולכן לא שמע את החלק השני של התורה, והיות שר' יעקב יוסף היה בין השומעים מבקש הוא ממנו שיאמר לפניו את החלק השני, ואמר לו ר' יעקב יוסף, שאם יאמר את החלק הראשון ימשיך הוא בחלק השני **וחזר רבינו בפניו, מה ששמע בהיותו תינוק ור' יעקב יוסף השלים לו את הדברים.** (מילין קדישין)

פעם בשב"ק פרשת בחוקותי שהה רבינו בעיר אחת, והתאספו שמה הרבה חסידים וביניהם גם ר' משה צבי מסאווראן. בשולחן הטהור בליל שב"ק אמר רבינו דברי תורה נשגבים, ופירש מ"ב פירושים על תיבת בחקותי, והחסידיים והרה"ק מסאווראן בתוכם חזרו יחדיו על כל המ"ב פירושים, כדי שלא ישתכחו מהם. בסעודת יום שב"ק אמר רבינו עוד מ"ב פירושים אחרים על תיבת בחוקותי, וחזרו החסידים ושינו כל פ"ד הפירושים יחד, כדי לזכור אותם היטב.

במוצאי שבת, כאשר רצו לרשום הדברים, נשכח מהם הכול, ואף אחד מן החסידים לא זכר אפילו מילה אחת מכל דברי התורה שנאמרו, וליבו של הרה"ק מסאווראן נשבר מזה, כי חשב, שבוודאי עוונותיו גרמו לו את כל זאת, ונכנס אל רבינו ובכה לפניו, אמר לו רבינו, שאין לו להצטער על זה, כי מן השמים היה כן, **כי לא ניתנו פירושים אלו לכותבם על גליון וספר, רק לשעתו נתגלו לו לאומרם בעוה"ז, ואחר כך הוצרכו להשתכח. פעם אחת פירש מאמר אחד שבספר הזוה"ק, והתגלה אליו רבי שמעון בר יוחאי ואמר לו: "עתה כיוונת בפירושך אותה הכוונה, והפירוש אשר כיוונתי באותו מאמר". (האדמו"ר מטאהש)**

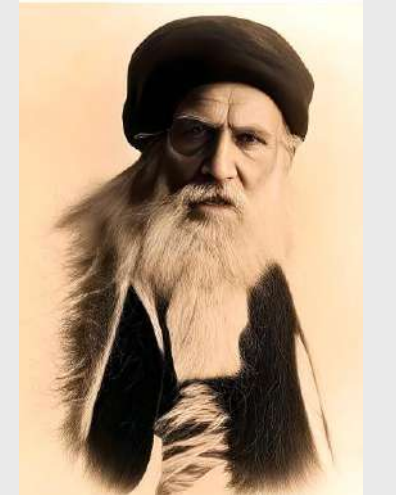
דועה העובדה מהרה"ק משפיטיווקא שנסע פעם לארצות המערב, בהגיעו לעיר אחת נכנס לחכם הספרדי שהיה המרא דאתרא שם, שאלו: "מאין אתם?"- השיבו: "מפולין", שאלו החכם: "מה שלום הרה"ק ר' ברוך ממז'בוז'?", התפלא הרה"ק משפיטיווקא והביע תמיהתו בפניו: "איך הנכם מכירים את הרה"ק ר' ברוך הלא גר הוא במרחק אלפי פרסאות מכאן?", השיבו החכם: "אל ייפלא בעיניך הדבר, שאכן לא זכית לראותו מעולם, אולם בשמיים שומע אני תמיד, שאומרים דברי תורה בשמו". (כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מצאנז)

הגאון הרב דוד בן שמעון זצ"ל הרדב"ש והצופ דב"ש - נולד בשנת ה'תקפ"ד (1826) ברבאט שבמרוקו. משפחתו משבט יהודה מזרע בית דוד, מוצאה מספרד. אחר הגירוש השתקעה במרוקו. בילדותו ניכרו בו כישרונות מזהירים. בצעירותו נחשב לאחד ממופלגי התורה בעירו. עסק רבות בענייני הקהילה היהודית. בפרק זמן קצר הצליח להעמיד תלמידים רבים שהוכשרו בכל מקצועות התורה, מהם: מורי צדק ויושבי על מדין, מוהלים, שוחטים, סופרי סת"ם ושליחי ציבור. למרות מעמדו ברבאט שאף לחונן את עפר הארץ. תלמידיו ניסו להניא אותו מכוונתו אולם רבינו סירב. בשנת ה'תרי"ד (1854) בהיותו בגיל 28 רבינו יחד עם משפחתו ועם חלק מתלמידיו עלו לארץ. בהתחלה התגורר ביפו. לאחר תקופה קצרה עבר לעיר העתיקה בירושלים ומיד מינו אותו לראש ומנהיג לבני-עדתו. בימים ההם קהילת יוצאי מרוקו בירושלים היתה במצב של עוני, דלות ומחסור. הרב החל לארגן את הקהילה. ייסד את 'ועד העדה המערבית בירושלים'. ייסד מוסדות, הקים ת"ת וישיבה, בנה בית כנסת לעדת המערביים, מסר שיעורים ודרשות, קבע סדרים ותקנות.

הקים את ביה"ד של העדה ועמד בראשה עד יומו האחרון. בהתחלה כל עול הציבור רבץ על כתפיו בלבד. כאשר גדלה העדה מינה ועד של שבעה חברים שיעזרו בהנהגה. בשנת ה'תרכ"ו (1866) ייסד את שכונת 'מחנה ישראל' (ממילא) מחוץ לחומות. בנה שני בתי כנסת, בתי מגורים ובתי מדרש לחכמי העדה, מקוואות ובתי מחסה לנזקקים. **כינויו היה 'אבי היתומים ודיין האלמנות', בשל דאגתו הרבה לנזקקי העדה. פתח חנות למכירת בשר לעניים בלבד. ביתו שימש מקום תמיכה לנזקקים. ענוותן מופלא.** באיגרותיו חתם בכינוי 'מעט דב"ש'. בתשובותיו בהלכה הקדים בדברי התנצלות על שפנו אליו ושהוא יודע ומכיר במך ערכו. **בענוותנותו לא הסכים ששמו יופיעו בחיבוריו.** מרבית שנותיו היו מלאים בייסורים וחולי ואת הכל קיבל באהבה. נפטר ב-י"ח כסליו ה'תר"מ (1879). חי כ-53 שנים. ציונו בחלקת המערבים בהר-הזיתים בירושלים. ישיבת 'מגן דוד' הוקמה על שמו. הגאון ר' רפאל אלעזר בן טובו שימש במקומו כרב העדה המערבית.

אביו: ר' משה (סוחר אמיד מהעיר רבאט שבמרוקו). **אימו:** מרת דיליסייא. **אישתו:** מרת רחל (בת ר' מסעוד צבאח). **מרבתי:** ר' סעדיה מאראג'י (מחכמי רבאט). **מתלמידיו:** ר' מסעוד צבאח (אביו של ר' דוד צבאח מ"ס 'שושנים לדוד'), ר' נחמן בסיסו ממראקש (רש"צ ומנהיג העדה המערבית בירושלים), ר' יוסף ארוואץ (ראב"ד יפו), ר' משה בן מלכא ממקנס (ראב"ד העדה המערבית בירושלים), ר' אלעזר בן טובו (מח"ס 'פקודת אלעזר'), ר' יוסף ארוואץ, ר' רפאל חיים משה בן נאים (הרב הרחמ"ן) ועוד רבים. **בניו:** הגאונים ר' רפאל אהרן (ראב"ד מצרים ומח"ס 'נהר מצרים'), ר' יקותיאל חיים (שד"ר במקנאס), ר' מסעוד חי (ראב"ד מצרים ומח"ס 'שערי משפט'). **בנותיו:** מרת רבקה (נישאה לר' מסעוד אשר די-אבילא), מרת ודליסיה (נישאה לר' יוסף קרויז). **מספריו:** **ישערי צדק** - ארבעה חלקים: **ישער החצר-תרי"ג שבחים ומעלות לארץ ישער המטרה-הלכות הקשורות לארץ ישער הקדים-מצוות הקשורות לארץ ישער המפקד-מנהגים ותקנות על הארץ ומצור דב"ש.**

למרות רצונו של רבינו להיות צנוע ונחבא אל הכלים, מהשמיים גלגלו שיתפרסם שמו, ומעשה שהיה- כך היה: באותם הימים התגורר בירושלים החסיד רבי יהודה פאפו זצוק"ל, בנו של הצדיק המפורסם הגאון רבי אליעזר פאפו זצוק"ל (מח"ס 'פלא יועץ'). רבי יהודה היה ידוע בתור איש קדוש וכל חכמי ירושלים העריצו אותו. באחד הימים חלה במחלה אנושה וגדולי העיר באו לבקרו, אך לרוב חולשתו

נשאר במיטתו, כי לא היה בו הכוח לעמוד בפניהם. והנה אך נכנס רבינו, רבי יהודה עם כל חולשתו נעמד מלוא קומתו לכבודו. חלשה דעתם של החכמים הקשישים, שלא הבינו את פשר הדבר: מדוע נעמד הרב בפני תלמיד חכם צעיר לימים?! כשראה את התמיהה בפניהם, הסביר את מעשהו: "אנא רבותי, דעו נאמנה שכאשר דרך הרב צוף דב"ש על מפתן ביתי, הודיעו לי מהשמיים, שאדם קדוש בא לבקר אותי, וכי עלי לקום לכבודו". השמועה עשתה לה כנפיים, ושמו של רבינו התפרסם בניגוד גמור לרצונו. מאותו היום רבים החלו לפקוד את ביתו כדי לשמוע דבר ה' ולקבל ממנו עצה ותושייה, ואישיותו נעשתה נערצת בעיני כל.

על הענווה המופלאה של רבינו יעיד המעשה אותו כתב הגאון רבי יוסף בן נאים בספרו 'מלכי רבנן' (ערך 'ישער החצר'), שכאשר אביו, הגאון רבי יצחק בן נאים זצ"ל הלך להשתטח על קברי הצדיקים בירושלים ת"ו, הוא התאכסן בבית הרב צוף דב"ש. שניהם הלכו לקנות ספרים מעיזבון של חכם אחד שנפטר. בין הספרים היה הספר 'ישער החצר'. רבינו המליץ לו על ספר זה, מאחר ומדבר בשבח ארץ ישראל, וזאת מבלי לגלות לו, שהוא המחבר של הספר. כך קנה את הספר ולא ידע מי מחברו. עד שחזר לעירו פאס, ושם נודע לו, שרבינו בכבודו ובעצמו הוא מחבר הספר- ובענוותנותו המופלאה הסתיר ידיעה זו ממנו.

רבינו דאג רבות לנזקקי העדה. ביתו שימש בית מחסה לקשי-יום שהיו מסובים על שולחנו. אלמנות ללא משען ויתומים רבים היו תחת חסותו. לפני חג הפסח חילק לעניי העדה מצות שמורות. בירושלים של אותם ימים הבשר היה נמכר רק בחנות אחת וביוקר מפני הגאבילה (מס מיוחד). יד העניים לא הייתה משגת לקנות. רבינו פעל רבות למענם של אלו שלא השיגה ידם ופתח חנות למכירת בשר לעניים בלבד, תחת השגחתו הצמודה, כי הוא היה אומן מופלא ומומחה בניקור הבשר. אין פלא כי כל בני העדה רחשו לו כבוד כאל מלאך ה' וקראו לו באהבה: 'אבי היתומים ודיין האלמנות'.

רבי דובער זצ"ל הידוע כמגיד ממזריטש: נולד בעיירה לוקאטש שלידי העיר רובנו בשנת ה'תס"ד (1704). למשפחתו היה כתב יחוס עד ר' יוחנן הסנדלר. כבר בגיל צעיר ניכרו בו כשרונות נעלים ובהתמדתו העצומה. למד בתחילה בלבוב (למברג). לאחר שנישא שימש כמלמד במזריטש והחל ללמוד את תורת הקבלה. שימש מגיד בטורשין, בקוריץ ובדובנא. ניחן במתק שפתיים ובכשרון השכנוע. לאחר פטירת הבעש"ט נבחר לממלא מקומו והתיישב במזריטש שהפכה למרכז החסידות. אלפים נהרו לשמוע תורה מפיו.

הבעש"ט התבטא פעם על ר' דב: **"יודע אני כי הדב הזה אין לו רגליים (הרב היה נכה ברגליו), אבל יש לו ידיים רחבות, לקרב בהן את הלבבות, ומסוגל הוא לאחד תחת הנהגתו את כל אלה הנאמנים לחסידות"**, שהפיצו את תורתו ברחבי אירופה. **בעל רוח-הקודש. גאון בנגלה ובנסתר.** רבים פנו אליו ונושעו.

מסופר כי טרם פטירתו, ב-י"ז כסלו ה'תקל"ג אמר לבעל התניא כי בשלושת ימי חייו האחרונים, רואה האדם רק את דבר ה' הנמצא בכל דבר גשמי. כעבור יומיים, תפס המגיד בידיו של ר' שניאור ואמר לו: **"י"ט בכסלו הוא ההילולא של שנינו"**. בטהרתו, האדמו"ר הזקן ביקש שניחוהו ויטבול הרב בעצמו, וכך היה, **המגיד לאחר פטירתו טבל שלוש פעמים!** נפטר ב-י"ט כסלו ה'תקל"ג (1772). ציונו באניפולי. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' אברהם (מיוחס עד לר' יוחנן הסנדלר). **אימו:** מרת חווה. **אשתו:** מרת קיילא (בתו של ר' שלום שכנא). **בנו:** ר' אברהם המלאך. **מרבותיו:** ר' יעקב יהושע הירש פאלק (בעל ה"פני יהושע"), ר' ישראל הבעל שם-טוב.

מתלמידיו: ר' אהרון הגדול מקרלין, ר' שמואל-שמלקא, ר' פנחס לוי הורביץ (בעל ה"הפלאה"), ר' לוי יצחק מברדיטשוב, ר' מנחם נחום מצ'רנוביל, ר' שניאור זלמן מלאדי (בעל ה'תניא'), ר' יעקב יצחק הורוביץ ('החזנה מלובלין'), ר' אלימלך מליז'נסק ('הנעם אלימלך'), ר' שלמה מקרלין, ר' שלמה לוצקא, ר' אברהם חיים, ר' אשר צבי מאוסטראה ועוד רבים.

מספריו: לוקטו ע"י תלמידיו ובייחוד ע"י ר' שלמה מלוצק: **ימגיד דבריו ליעקב יאור תורה יאור האמת יכתבי קודש ילקוטי אמרים יתורת המגיד ממזריטש**

פעם אחד ישב אצלו אחד מתלמידיו ימים רבים והיה נחפז לנסוע לביתו, ולא נתן לו רשות, פעם אחת הפציר התלמיד ברבינו מאוד, עד שנתן לו רשות, ואולם הזהירו ואמר לו: **"לך לשלום, רק שמור על חפצך שלא יגנבו ממך בדרך"**. התלמיד שמע את דברי הרב, השתומם ונסע לדרכו.

הלה יצא וכבר ביום הראשון מנסיעתו לן בלילה במלון אחד, והנה בקומו בבוקר מצא את עצמו בלי לבוש אחד, כי הכול נגנב ממנו, וחזר בפחי נפש בחזרה למזריטש וסיפר לרבינו, מה אירע עימו.

רבינו הביט בו ואמר: **"הן אמרתי לך, שתשמור את חפצך בדרך, לבל יגנבו ממך"**, והוסיף ואמר לו: **"אל תדאג כלל, אחזיר לך חפצך בשלימות, לך אל מקום פלוני בערך רחוק פרסה אחת מהמלון ותמצא שם איש אחד וכה תארו, ותאמר לו: 'רבינו ציוה שתחזיר לי החפצים שגנבת בלילה במלון הזה', ובוודאי יחזור לך בשלימות."**

התלמיד לא איחר לעשות כן, שכן ידע כי רבינו בעל רוח-הקודש, ואכן מצא את האיש, כפי שרבינו סיפר לו ואמר לאיש, כפי מה שציווה רבינו. הלה השתומם מאוד מדבריו, הודה

מיד ואמר: **"אמת הוא כדברי רבך, הגניבה היא אצלי ואני אחזיר לך את הכל בשלימות, אולם רצוני להחזיר את החפצים ליד רבך דווקא, כי יש לי שאלה קטנה לשאול ממנו"**, ונסעו שניהם ביחד.

כשהגיעו לפני רבינו, אמר האיש: **"אדוני איש צדיק, האמת היא, שהגניבה בידי, אך לא אחזיר דבר, עד אשר כבודו ישיב לי על שאלתי"**, ואמר, **"הנה אני רואה, שאיש אלקים קדוש הוא, אשר ה' נתן לו עיניים זכות וטהורות לראות מרחוק, אך זה אשאל מכבודו, הלא טוב היה, שיתכל בעת הזה בדבר שבקדושה ולא להשפיל ראייתו הטהורה בדברים שפלים כאלו לראות, איך הגנבים גונבים"**.

אמר לו הצדיק: **"בני, יפה שאלת ואשיב לך על שאלתך ותמיהתך. האמת אגיד, שבעת שהייתי בבית-הכסא, שהוא מקום שאסור להרהר בדבר שבקדושה, וכן איני מהרהר אף בדברי חול, בזה הזמן ראיתי איך שלקחת את החפצים של תלמידי"**. והחזיר לו החפצים שלו בשלימות. (סיפורים נוראים)

אמת הוא כדברי רבך, הגניבה היא אצלי ואני אחזיר לך את הכל בשלימות, אולם רצוני להחזיר את החפצים ליד רבך דווקא, כי יש לי שאלה קטנה לשאול ממנו, ונסעו שניהם ביחד.

אם ראשונים כמלאכים - הרב דבֿער הידוע כמגיד ממזריטש זצ"ל

כשרבי ר' בער היה בן שמונה פרצה בעיר לוקאטש דלקה גדולה. באותה התקופה רוב בתי העיירה היו עשויים מעץ, ולכן כילתה האש בתים רבים. בין היתר נשרף גם בית הוריו. אמו חרפה את נפשה והוציאה את ילדיה מן הבית הבווער, ולאחר מכן ניצבה במרחק מן השרפה ולא פסקה לבכות.

בראותו את הצער של אמו, פנה אליה ושאל: "אמא, מדוע תבכי כל כך? כלום ראוי לשפוך דמעות שלישי על בית ורהיטים מעץ? והרי חז"ל אמרו: 'כשם שמברכים על הטובה כך מברכים על הרעה' - **גם ביתו של הקב"ה נשרף - ודיו לעבד להיות כרבו**". "לא, ילדי", אמרה אליו אמו, "לא בגלל הבית אני בוכה, אלא בגלל מגילת היוחסין של אבא שנשרפה. **שלשלת היחס שלנו נמשכת עד לתנא רבי יוחנן הסנדלר, ולמעלה בקודש עד דוד המלך ע"ה**". "אמא, אל תבכי, הנני מבטיח לך, שכאשר אגדל בעזרת ה' אכתוב לך מגילת יוחסין חדשה, שתתחיל ב'!"

הסיבה לכך שהרב זכה בבן צדיק, אברהם המלאך מובא בספר "תפראת נשים": אשתו של המגיד ממזריטש, הגיעה בשעת לילה מאוחרת למקווה, **והבלנית עמדה לסגור ובשום פנים ואופן לא נאותה לפתוח לה**. עמדה הצדקת והתחננה בדמעות שלישי והבלנית סרבה. והנה נעצרה כרכרה הדורה ומתוכה יצאו ארבע נשים אצילות, שילמו וביקשו להיכנס. כמובן לנשים כה חשובות לא יכלה לסרב. נכנסו הנשים החשובות, ואף אשת המגיד נכנסה עימהן טבלו כולן והציעו לאשת המגיד להסיעה לביתה. כשהגיעו הביתה לפתע נעלמה הכרכרה. סיפרה האשה את המעשה לבעלה. אמר לה בעלה: "**דעי לך שהיו אלה האמהות הקדושות, שרה, רבקה, רחל ולאה שבאו לעזרתך, כדי שתזכי אף את לטבול**". מסירות הנפש של האשה – גדולה ממסירות הנפש של הבעל.

בשנות נעוריו נהג לשבת כמה ימים בשבוע בתענית, וסיגף את גופו לפי ספרי הקבלה ועפ"י שיטת האר"י הקדוש. למרות שלא היה לו שום רכוש וביתו היה שרוי בעוני ובדחוקות - לא היו לו שום טענות כלפי אף אחד ולא התלונן לפני אף אחד, רק חי עם בטחון בה', ככתוב "ברוך הגבר אשר יבטח בה". פעם אחת נכנסה אליו אשתו לחדרו ביושבו עסוק בלימודו ובכתה לפניו על המצב הנורא, כשילדו רעב לפת לחם. בשמעו את המלים **פרצה לראשונה מלבו של הצדיק אנחה עמוקה**.

מיד נשמעה בת קול משמים: "**בגלל האנחה הקשה והעמוקה, שכאילו טענת כלפי הרבש"ע - הפסדת חלקך בעולם הבא**". בשמעו זאת הצטער מאוד, אולם מיד התעשת ואמר בשמחה: "מעכשיו אוכל לעבוד את הבורא שלא על מנת לקבל פרס". ברגע זה נשמעה שוב בת קול משמים: "**בגלל שמחתך לעבוד את ה' שלא על מנת לקבל פרס, החזירו לך חלקך בעולם הבא, אבל, להבא תהא נזהר לא להתרעם, שכן הבורא הוא רחמן כרחם אב על בנים**".

היה זה בשחר החסידות. סוחרים מכל רחבי אירופה נהרו ליריד השנתי הגדול בקניגסברג. ביניהם קבוצת סוחרים מליטא, מינסק, קובנה, פינסק וסלוצק. במהלך המסע עלה עניין החסידות. החלו הסוחרים לדבר סרה בחסידות ובמנהיגיה. רק הסוחר מסלוצק שתק. לפתע הזכיר אחד מהחבורה את שמו של המגיד ממזריטש, בנימת ביטול. מיהר הסוחר מסלוצק להסותו. "**על המגיד ממזריטש אסור לפצות פה!**", קרא ועורר עליו מיד את תמיהת חבריו. "**גם אתה נתפסת?!"**, שאלו. "הקשיבו ואספר לכם מעשה שאירע לא מכבר בעירנו ותשפטו בעצמכם".

לפני מספר חודשים יצאתי לרגל עסקי למסע ארוך. לילה אחד תעיתי בדרך וסטיתי ממסלול נסיעתי המתוכנן. הגעתי לעיירה שאת שמה לא ידעתי. תרתי אחר בית לעשות בו את הלילה. ניגשתי לבית הראשון, שבקע ממנו אור. נקשתי על הדלת והוזמנתי פנימה. רק אז נודע לי, כי הגעתי למזריטש אל המגיד בכבודו ובעצמו. הוגשה לי ארוחה וסעדתי את לבי. פתאום יצא המגיד מחדרו והתקרב אליי. הוא נתן בי מבט חודר והושיט לי יד. "שלום עליכם ר' יהודי", אמר.

"עליכם השלום", השבתי. המגיד שאלני לשמי ולמקום מגורי ועניתי לו. "אם התגלגלת לכאן, אין זה לחינם. שמא יש דבר כלשהו בעירכם הדורש תיקון?". שתקתי. למעשה עזבתי את העיר מספר שבועות קודם לכן ולא ידעתי כי פרצה המגפה קשה בסלוצק. מגפה שפגעה בעיקר בילדים הקטנים. המגיד אמר: "**לפני ימים אחדים היה בנך חולה מאוד ועמד על סף מוות**". אולם אל דאגה, ברוך ה' נחלץ ממחלתו ועתה הוא בריא לגמרי".

הבטתי במגיד בתדהמה. לא פקפקתי בנכונות דבריו והודיתי לה' על החלמת בני. המגיד הוסיף ואמר: "**כשתחזור לסלוצק תהיה עד למגפה הקשה, המשתוללת ופוגעת בילדים רבים**". תמצא את בני העיר חוקרים אחר הסיבה הרוחנית למגפה. למחרת שובך תשתתף בשמחת מצווה וגם שם יעסקו הכול באותו עניין. החשד יפול על איש פלוני והכול יאשימוהו בגרימת המגפה. דע, כי אדם זה אינו קשור לעניין. כשיקום אחד המסובים להכותו, התייצב על רגליך, אחוז בידו וגער בו כי הוא החוטא".

עם בואי לסלוצק נודע לי על המגפה המשתוללת בעיר ומכה בילדים הרבים. נכנסתי לביתי, ואז גם נודע לי כי בני הקטן אכן חלה וכבר **הגיע לכלל סכנה ובאורח פלא, החלים לגמרי**. באותה שעה ידעתי, כי גם יתר דברי המגיד יתקיימו. בהמשך היום הודיעו לי על ברית-מילה, שיערך מחר. השתתפתי בברית. הכול דיברו בעניין המגפה. ר' אליהו, מזקני העיר, קם לפתע ממקומו ואמר: "סבורני כי איש חוטא, אשר נכשל בעוון חמור מתהלך בקרבנו, ובעטיו באה עלינו הרעה הזאת". פתאום עבר רחש בקהל: "מוטל הוא החוטא". מוטל, אדם שאינו מרבה להופיע בין הבריות. "חזור בתשובה והסר מעלינו את המגפה הארורה", קרא לעברו אחד המסובים. מוטל ישב דומם, חיוור כסיד.

והנה קם ממקומו שמעון, מעשירי העיר, וקרב למוטל, הניף יד כדי להנחיתה על לחיו. **אזרתי עוז ותפסתי בזרועו של הגביר**. "שקן ורשע! הודה כי אתה החוטא הגדול", אמרתי. שקט השתרר במקום. הגביר הביט בי מוכה הלם. חלפו מספר רגעים ולפתע פרץ בבכי. הוא החל להתוודות, כי נכשל בעוונות חמורים והתחייב לשוב מדרכו הרעה. הצבע שב לפניו החיוורות של מוטל האומלל.

בתוך כך הופנו המבטים אליי. "**רוח-הקודש?!"**, תמהו. "כן", השיבתי, "**אך לא רוח-הקודש שלי, אלא של המגיד ממזריטש**". סיפרתי להם, כל מה שאירע. **חיש-מהר פשטה השמועה בכל סלוצק, ומאז נזהרים בעירנו מלפגוע בכבודו של המגיד הקדוש**. הסוחר מסלוצק סיים את סיפורו. חבריו הסוחרים ניצבו סביבו בדממה, נתונים לרושם העז בדבריו. "נו, מדוע שותקים אתם", הקניטם הסלוצקאי, "שמא גם אתם נתפסתם?".

הצדיק חכם הרב פראג'י עלוש (הראשון) זצ"ל - נולד בשנת ה'תרי"ד (1854) בגאבס, שבדרום תוניסיה. שימש רב ודיין בגאבס, והתפרנס ממלאכת החייטות. בשנת ה'תרס"ג (1903) מונה לאב בית דין בגאבס, ושימש כרבה של העיר כל ימי חייו. הרביץ תורה ברבים. העמיד תלמידים הרבה. שפט בצדק את בני עדתו. יישב סכסוכים בין אישיים. ניהל דיני ממונות. היטה אוזן קשבת לצורכי הפרט והכלל, וניהל את קהילתו למופת. גאון מופלג בתורה. הקדיש את זמנו היקר לפתרון מצוקותיהם האישיות של צאן מרעיתו. ענה לשאלות הלכתיות דחופות. נפטר ב-י"ט כסליו ה'תר"פ (1920) ונקבר בעירו גאבס שבתוניסיה. חי כ-66 שנים. ב-כ"ט תשרי ה'תשל"ח (1977) הועלו עצמותיו ארצה, והוא נקבר בבאר-שבע בסמוך לקברו של תלמידו הגאון חכם חיים חורי.

אביו: ר' אליהו. **אשתו:** מרת פלילה. **בנו:** ר' יוסף. **בנותיו:** מרת כדרה, מרת זיה. **מתלמידיו:** חכם ר' חיים חורי. **מספריו:** **יאהב משפט** - שו"ת **יפועל צדק** - על ספר תהילים.

אדם נכנס לפתע ללשכתו של רבינו ופנה אליו: "אני רוצה לגרש את אשתי!", אמר, כשפניו התאדמו ואצבעות ידיו נקמצו לאגרופים. טון דיבורו היה כעוס. רבינו ניסה להבין במה המדובר ומדוע הוא רוצה לגרש את אשתו. האיש אמר בכעס ובתסכול גובר והולך: "היא לא מכבדת אותי, מזלזלת בי ואינה מתנהגת כשורה!".

"**החלטתי נחושה ויהי מה. אני רוצה לגרש אותה**", הצהיר. הרב גייס את כל כוחותיו בניסיון לפייס את הבעל. הוא דיבר על ליבו וניסה להפיג את רוגזו. שעה ארוכה עמל, אך לשווא. מנוי וגמור היה בליבו של הבעל לגרש את אשתו. "כבוד הרב", האיש התעקש, "אני מבקש איגרת לבית הדין ובה הוראה להכין בעבורי גט".

הרב ביקש לדחות את רוע הגזירה ואמר לאיש: "הבה נקבע פגישה מסודרת מחר". האיש הסכים בליט ברירה. האיש הגיע למחרת בשעה הנקובה. הרב נטל את הקולמוס והתחיל לכתוב את נוסח הפניה לחברי בית הדין, כרצון האיש. **בעת כתיבת המכתב הגיעו לאוזניהם צעקות רמות. אלה גברו והלכו.**

לפתע נפתחה הדלת ואישה ובידה סל ירקות התפרצה לחדר, צועקת זועמת. האיש נדהם. כיצד מעיזה האישה לנהוג בחוסר נימוס שכזה בנוכחות הרב הגדול?! **הוא הביט בתדהמה באישה הניגשת למקום מושבו של הרב, נוטלת את סל הירקות, הופכת אותו על פניו, ומריקה את כל תכולתו על הרצפה.**

"אני כבר לא יכולה לסבול!", צווחה האישה. "**במקום לקנות ירקות טובים, שלחת שוב את המשרת להביא לי סחורה זולה וקלוקלת?! נמאס לי מהמעשים שלך!**". פיו של האיש נפער בתדהמה. התברר לו כי הגברת הצעקנית אינה אלא הרבנית בכבודה ובעצמה! הוא התקשה לעכל את המחזה המביש שהיה עד לו. עיניו הושפלו ארצה באי-נעימות, לאחר שנאלץ לראות את הרב ברגעים מביכים אלה.

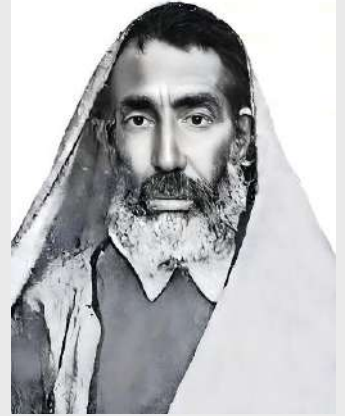
הרב לא איבד את עשתונותיו. הוא התחיל בעדינות להרגיע את אשתו. הוא פייס אותה בלשון רכה: "אני מתנצל לפניך", הרכין את ראשו, וגחן ארצה ללקט את הירקות שהתפזרו על רצפת החדר. "את צודקת. להבא אבחר בעצמי ירקות משובחים". האישה נרגעה אט-אט. סערת רוחה שככה והיא התרצתה ויצאה מהחדר.

הרב פנה אל האיש, וכאילו לא הושפל זה עתה, ביקש את סליחתו על העיכוב הממושך. הרב נטל את הקולמוס והמשיך בכתיבת האיגרת. "הנה", אמר לאורחו, "תיכף נסיים את המלאכה ותוכל לגשת לבית הדין ולפתוח בהליך הגירושין". האיש היה נסער. התרגשות רבה אפפה אותו. "לא, לא!", זעק. "כבוד הרב, עצור בבקשה! חדל מלכתוב!". מבט של תמיהה עלה על פני הרב. "מדוע?", שאל כלא מבין, "הלוא אני מתקרב לסיום המכתב. זה לא ידרוש עוד זמן רב. אולי אתה כועס על העיכוב שגרמתי לך, אך מה לעשות - גדול השלום, ולא יכולתי לדחות את רעייתי מעם פני".

"בבקשה, רבינו!", האיש התחנן, "אל תשלים את כתיבת המכתב! אני חוזר בך! אני מבקש לבטל את הגט!". "מדוע?", הרב שאל, "הלוא אמרת שאשתך מציקה לך ואינך יכול לשאת עוד את סבלך?". "כבוד הרב", האיש השפיל את מבטו. "אני מוכרח להודות כי מה שהתרחש כאן עתה זעזע את נפשי. גם ברגעים הקשים ביותר לא נקלעו יחסינו למצב מעין זה. למדתי עכשיו להעריך את אשתי ולהבין שבעצם היא אשת חיל כשרה".

"אתה בטוח?", הרב שאל בנימת ספקנות, "אולי מחר תשנה את דעתך?". האיש נענע בראשו לשלילה. "מנוי וגמור עימי להתפייס עימה ולא להחריב את ביתנו!". האיש נפרד מהרב לשלום והרב שב לתלמודו. האיש לא ידע כי המהומה הגדולה לא היתה אלא הצגה מביימת היטב, שאותה הרב יזם בשעת לילה מאוחרת, לפני שעלה על יצועו. האסון המתקרב לבני הזוג לא נתן לרב מנוח והוא חיפש אחר מוצא מהסבך.

לבסוף נולד במוחו הפיתרון הזה. כששיתף את רעייתו בתכנית, האישה נחרדה. כיצד תוכל לנהוג כך כלפי בעלה?! רק לאחר הפצרות רבות, וכשהבינה שהצלת משפחה מונחת על הכף, הסכימה למלא את התפקיד שהועיד לה בעלה. הרבנית ביקשה מהרב את מחילתו על הביזיונות שהיא עתידה לגרום לו, ואז ניגשה למעשה. ואכן, ה'מופע' קצר הצלחה גדולה. איום החרבת ביתם של בני הזוג הוסר. הרב הודה לאשתו וברכה: "אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו לעשות שלום בית!". (מעובד מתוך 'לעולם חסדו')

הגאון הרב שאול מְקִיקֶץ השלי צ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ז (1887) באי ג'רבה שבתוניס. בתחילה למד תורה אצל אחיו הגדול ר' חויתה שהיה ת"ח צדיק וחסיד גדול. בהמשך למד והתחנך אצל הרב דוד (דידו) הכהן והיה מתלמידיו הראשונים. בילדותו לא היה חכם ופיקח כל כך אולם היה לו חשק לתורה הקדושה והוא גדל עד שנעשה לאחד התלמידים המובחרים. בשנת ה'תרס"ז (1906) החל לשמש כעוזר בחינוך תלמידים לגאון ר' יוסף ברבי (מח"ס ילדי יוסף ועוד) בבית המדרש על שם הרב חזקיה פרץ.

לאחר פטירת ר' יוסף ברבי, התמנה לשמש כראש הישיבה. שימש כחזן ושליח ציבור וכן כסופר כתובות ואף פעמיים בשנה דרש בפני הציבור בבית-הכנסת של ג'רבה. בשנת ה'תרפ"ד (1923) בהיותו כבן שלושים ושבע שנים חלה בחולי השבר שהתאפיינה בחולשה וכאבים, ממנה סבל עד סוף ימיו והיה חולני וחלש מאד, ותמיד היה חגור בחגורה למתניו, אך עם כל זאת לא זז מחבבה והיה מתחזק מאד בלימוד התורה עם התלמידים יומם ולילה, וקיבל יסוריו בדומיה.

בשנת ה'תש"י (1950) למרות העובדה שהיה חולה עלה לישראל דרך צרפת וזאת לאחר שפקידי העליה סירבו לאשר לו לעלות ארצה בטענה שהוא זקן וחולה ואין מי שיטפל בו בארץ ובחסידי ה' עלה לארץ והשתכן עם משפחת בנו בכפר שלום. **ענוותן מופלא**. זכה להעמיד תלמידים רבים ומהם יצאו דיינים, רבנים ועוד. נפטר ב-י"ט כסליו ה'תש"ל (1969). חי כ-82 שנים. ציונו בבאר-שבע.

סבו (מצד אביו): ר' עמנואל. **אביו:** ר' מעתוק. **מרבותיו:** אחיו, ר' חויתה, ר' דידו הכהן. **מתלמידיו:** הגאונים הרש"ל צ"ל ר' שלמה משה עמאר שליט"א, ר' דן מרדכי כהן שליט"א (זקן רבני תוניס), ר' שלמה מאזוז, ר' אלטר מאזוז, ר' מרדכי סגרון, ר' רפאל כדיר צבאן ועוד. **בנו:** ר' אורגאני. **חתניו:** ר' זע"ר מרדכי פנחס עששו ור' נסים נעים. **מספריו:** **ימדרשו של ש"ם** - על הפרשות וההפטרות. **לשם אשים** - מדרש אבות - על פרקי אבות. **ישמש ומגן** - חידושים על מסכת פסחים. **כרמי שלי** - חידושים על הש"ס. **בית ושם** - מוסר ומעשיות וכן פירושים על חמישה חומשי תורה.

רבינו היה זריז וחרוץ גדול לנצל כל רגע פנוי. אף פעם לא היה אפשר למוצא את רבינו יושב ובטל, גם בימים שלא היה מלמד את תלמידיו כמו בערב שבת, או בשבת קודש אחר הצהרים, או בימים טובים וחול המועד, היה תמיד יושב במקומו ולומד תורה, ולא פסיק גירסא מפומיה. תלמידו הגאון רבי אלטר מאזוז צ"ל מספר כי רבינו בעצמו סיפר להם על עצמו איך בילדותו היה שוקד על לימודו גם בלילה ומחדש וכותב, **ולפעמים אחרי שעלה על יצועו בשעה מאוחרת כשהוא מהרהר וחושב על מה שלמד ולפתע עלה במוחו חידוש בתורה, קושיא או תירוץ, מרוב שמחה היה בועט מיד בשמיכה וממהר להדליק את האור כדי לכתוב את מה שהתחדש לו, כדי שלא ישכח זאת עד הבוקר.**

כאשר יצא לאור ספרו על הש"ס 'כרמי שלי' אשר כתבו עליו הסכמות נלהבות של כל גדולי הדור. כתב אחד האברכים מתלמידיו פתק קטן, שגודלו פחות משלוש אצבעות כדי להודיע שיצא לאור ספר 'כרמי שלי' להרה"ג מקיקץ שלי וניתן להשיגו במקום פלוני. ותלו אותו בכמה בתי כנסיות כדי שיקנו מרבינו את הספר וסיפר תלמידו אשר שימשו באותם ימים הראש"ל מרן הגאון ר' שלמה משה עמאר שליט"א, שבאותו הזמן הגיע רבינו לאחד מבתי הכנסת והיה שם איזה חזן אחד שגער בר בלי בושא ואמר לו: **"איך אתה לא מתבייש לכתוב על עצמך הרב הגאון ואתה מפשוטי העדה?"** רבינו התנצל בפניו והסביר לו, שלא הוא זה שכתב וגם ראייתו חלשה ולכן לא קרא את הפתק. למחרת קרא רבינו לתלמידיו וגער בהם על שכתבו עליו תואר הרה"ג **ולא כעס כלל על אותו האדם**. והוסיף הגאון מרן ר' שלמה משה עמאר, כי המתבונן יבין באיזה דרגה של פשטות היה חי ואיזה ענווה עד שהצליח לשכנע כל מכריו שאינו רב ולא חכם וזה לא היה בלבד אלא באומנות גדולה בחוכמה מעולה כי אין לזה קשר עם הענווה של הזמנים הללו (מעובד מתוך הקדמתו ל'כרמי שלי' על קדושין מהדורא בתרא).

"גדולים צדיקים במתתן יותר מבחייהן". שחה בתו הרבנית רחיימא נעים ע"ה כי פעם בעת ששהתה בשבת חתן משפחתית בעיה"ק ירושלים, התארחו בשכונת סנהדריה המורחבת והייתה אמורה להגיע לעליה לתורה בשכונת שמואל הנביא. הרבנית, שגרה בנתיבות של אז, שאפילו רמזור לא היה, הגיעה לצומת (בר אילן) ולא ידעה לאן ללכת. מקום שונה, מקום הומה, והיכן עכשיו תוכל למצוא את משפחת החתן. לפיכך הרימה עיניה ובקשה את עזרת אביה צ"ל: **"אבי, אינני יודעת היכן המשפחה שאליה אמורה אני להגיע"**. והנה אביה רבי מקיקץ שלי הופיע בהקיץ ונתן לה את ידה והובילה עד לבית המשפחה ונעלם. בשבת זו דיברו יותר על המופת הגדול מאשר על שבת החתן.

קשיי הכללה בעיר ג'רבה היו לתופעה שכיחה מאוד אחרי תקופת מלחמת העולם השנייה היה המצב קשה פי כמה, המצור שהוטל מנע את האפשרויות של משא ומתן חופשי וחוקי הממשל הצרפתי היו נוקשים ואכזרים ורבים סבלו אז מחרפת רעב בשעה קשה זו נרתמו לפעולה אנשי הג'וינט והנהיגו לכנס את ילדי המקום בשעות הצהריות ולחלק לכולם מנות כפי שהשיגה ידם. הייתה זו הצלה לילדים אלא שפעולה זו העלתה את חמתו של רבינו מכיוון שבארוחה זו סעדו יחדיו בניו ובנות וזו היא עירוביאי של ממש. ולכאורה מה בכך, הרי מדובר בפעוטות לפני גיל מצוות, ומדוע להקפיד הקפדה מיותרת בעידן כל כך קשה? אך שאלות אלו ואחרות לא עניינו את רבינו ויחד עם הגאון הקדוש רבי משה כלפון הכהן הם הרעישו עולמות. איך יתכן שייפרץ הגדר בעירנו רבת הצניעות? הרי כאן מבוססים המנהגים ע"פ רוח ישראל סבא, ואין לשנותם אפילו בגיל ילדות! וכן זעקתם אינה שבה ריקם. דברי רבינו הניבו פרי מאז ואלך חולק המזון לבנות בשעה אחת עשרה ולבנים בשתיים עשרה. בית ישראל לחוד ובית יעקב לחוד והכל כדי לשמור על גדרי הצניעות ואין זה משנה באיזה עידן.

**אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה שהוא צילם או שקיבל
ממישהו ששהוא צילם ונתן לו את זכויות יוצרים
להשתמש בה ולא הוריד אותה מאתר באינטרנט, אנא
שלחו למייל**

PnineZadikim@gmail.com

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
רפואת יהודה אריה בן רחל ברכה- רפואת הנפש ורפואת הגוף
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים, נחת יהודי מכל יוצאי חלציו וכן בחינוך הילדים